

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

Π ΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Το τουριστικό προϊόν και η πολιτική διαχείρισης του
τουρισμού στην Κίνα: μια ολιστική προσέγγιση*

Φοιτήτρια: Γκιόκα Ελένη
Αριθμός μητρώου: 312017031

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μοίρα Πολυξένη

Αθήνα, 2021

Υπεύθυνη δήλωση

Η κάτωθι υπογράφουσα Γκικόκα Ελένη του Χρήστου, φοιτήτρια του Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, πριν αναλάβω την εκπόνηση της Πτυχιακής Εργασίας μου, δηλώνω ότι ενημερώθηκα για τα παρακάτω:

«Η Πτυχιακή Εργασία (Π.Ε.) αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο του συγγραφέα όσο και του ιδρύματος και θα πρέπει να έχει μοναδικό χαρακτήρα και πρωτότυπο περιεχόμενο. Γνωρίζω ότι απαγορεύεται αυστηρά οποιοδήποτε κομμάτι κειμένου της να εμφανίζεται αυτούσιο ή μεταφρασμένο από κάποια άλλη δημοσιευμένη πηγή. Κάθε τέτοια πράξη αποτελεί προϊόν λογοκλοπής και εγείρει θέματα ηθικής τάξης για τα πνευματικά δικαιώματα του άλλου συγγραφέα. Αποκλειστικός υπεύθυνος για πιθανή λογοκλοπή είμαι εγώ ως συγγραφέας της Πτυχιακής Εργασίας, και φέρω ακεραία και την ευθύνη των συνεπειών, ποινικών και άλλων, αυτής της πράξης».

*Το τουριστικό προϊόν και η πολιτική διαχείρισης του τουρισμού στην
Κίνα, μια ολιστική προσέγγιση*

Η πτυχιακή εργασία παρουσιάστηκε επιτυχώς και εγκρίθηκε από την εξής επιτροπή

Π. Μοίρα, επιβλέπουσα

Β. Κατσώνη

Ε. Τερζόγλου

Περίληψη

Η Κίνα αποτελεί μία μεγάλη οικονομική δύναμη, που διακρίνεται στο βιομηχανικό και εμπορικό κλάδο. Ωστόσο τις τελευταίες δεκαετίες, έχει σημειώσει ταχύτατη άνοδο και σε αμιγώς κοινωνικούς και πολιτιστικούς τομείς. Ο τουρισμός αποτελεί έναν από αυτούς, ενώ παράλληλα θεωρείται πλέον και βασικός κλάδος της εθνικής της οικονομίας. Η παρούσα πτυχιακή εργασία, έχει ως στόχο τη διερεύνηση της τουριστικής ανάπτυξης στην χώρα, καθώς και την μελέτη του τουριστικού προϊόντος της, με στόχο την παρουσίαση ενός διαφορετικού μοντέλου πολιτισμού και την εξέλιξη αυτού σε συνάρτηση με τον τουρισμό. Πρόκειται για μία έρευνα, που μέσω βιβλιογραφικής ανασκόπησης προσεγγίζει την τουριστική εξέλιξη μιας Ασιατικής χώρας που πλέον αποτελεί σημαντική δύναμη στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη, καθώς και την μεγαλύτερη αγορά εξερχόμενων τουριστών στον κόσμο. Για να γίνει αντιληπτή η τουριστική ανάπτυξη της χώρας καθώς και η στρατηγική που χρησιμοποίησαν οι αρμόδιοι φορείς για την ανάδειξή της, αλλά και για να κατανοηθεί το σημερινό τουριστικό προϊόν που διαθέτει, κρίνεται απαραίτητη μια ιστορική αναδρομή από την έναρξη της τουριστικής δραστηριότητας, το 1978, μετά τις κυβερνητικές μεταρρυθμίσεις, μέχρι σήμερα. Επισημαίνονται οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν συλλογικά από κυβερνητικούς και τουριστικούς φορείς, με σκοπό η Κίνα να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του τουρισμού, που για τις υπόλοιπες χώρες ήταν δεδομένες, καθώς και να διαμορφώσει τη δική της τουριστική ταυτότητα. Πραγματοποιείται αναφορά τόσο στις τουριστικές υποδομές της χώρας, όσο και στο φυσικό και πολιτιστικό της πλούτο, ενώ ιδιαίτερη σημασία δίνεται σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού που είτε έχουν εδραιωθεί, είτε είναι αναδυόμενες, σε αναπτυσσόμενο στάδιο ακόμη, που όμως συνθέτουν το σύνολο του τουριστικού της προϊόντος. Η εξέλιξη της συγγραφής της εργασίας θα σκιαγραφήσει και ενδεχόμενα περιθώρια βελτίωσης της τουριστικής πολιτικής που εφαρμόζεται, καθώς και της αντιμετώπισης σε θέματα που αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο μιας κοινωνίας, όπως περιβαλλοντικά και πολιτιστικά ζητήματα. Στο τέλος της εργασίας, θα περιληφθούν συμπεράσματα αναφορικά με το αξιοσημείωτο της ταχύτατης τουριστικής ανάπτυξης, καθώς και προτάσεις για την βελτίωση αυτής.

Λέξεις κλειδιά: **Κίνα, Τουριστικό προϊόν, Τουριστική πολιτική, Ανάπτυξη, Εξέλιξη, Εναλλακτικές μορφές**

Abstract

China is a major economic power, distinguished in the industrial and commercial sectors. In recent decades, however, it has grown rapidly in both the social and cultural spheres. Tourism is one of them, while at the same time it is now considered a key sector of its national economy. The present dissertation aims to investigate the tourism development in the country, as well as the study of its tourism product, with the aim of presenting a different model of culture and its evolution in relation to tourism. This research, through a literature review, approaches the tourism development of an Asian country that is now an important force on the world tourism map, as well as the largest outbound tourist market in the world. In order to understand the tourism development of the country as well as the strategy used by the competent bodies for its promotion, but also in order to understand the current tourist product, it is necessary to have a historical background from the beginning of the tourist activity, in 1978, after the government reforms, until today. The efforts made collectively by government and tourism agencies are pointed out, in order for China to meet the requirements of tourism, which were a given for other countries, as well as to form its own tourist identity. Reference is made to the tourist infrastructure of the country, as well as to its natural and cultural wealth, while special importance is given to alternative forms of tourism that have either been established or are emerging, still in development, but which compose the entire tourism product. The evolution of the writing of the work will outline possible margins for improvement of the applied tourism policy, as well as the treatment of issues that are vital for a society, such as environmental and cultural issues. At the end of the work, conclusions will be included regarding the remarkable rapid tourism development, as well as suggestions for its improvement.

Key words: China, Tourist product, Tourism policy, Development, Evolution, Alternative forms of tourism

Περιεχόμενα

Υπεύθυνη δήλωση.....	2
Περίληψη.....	3
Abstract.....	4
Εισαγωγή.....	8
Κεφάλαιο 1 : Η τουριστική ανάπτυξη στην Κίνα.....	11
1.1 Γεωγραφικός προσδιορισμός της Κίνας.....	11
1.1.1 Το φυσικό περιβάλλον.....	12
1.1.2 Το κλίμα της Κίνας.....	14
1.2 Η εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου στην Κίνα.....	14
1.3 Το τουριστικό προφίλ της Κίνας.....	16
1.4 Ο εγχώριος τουρισμός της Κίνας.....	18
1.5 Εξερχόμενη τουριστική αγορά.....	18
1.6 Εισερχόμενη τουριστική αγορά.....	20
Κεφάλαιο 2: Οι τουριστικές υποδομές της Κίνας.....	22
2.1 Μεταφορικά δίκτυα.....	22
2.1.1 Το σιδηροδρομικό δίκτυο.....	24
2.1.2 Το αεροπορικό δίκτυο.....	25
2.1.3 Πλωτές μεταφορές.....	26
2.2 Η ξενοδοχειακή βιομηχανία.....	28
2.3 Τουριστική εκπαίδευση.....	33
Κεφάλαιο 3: Πολιτισμός-Πολιτιστική κληρονομιά.....	35
3.1 Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.....	37
3.2 Άυλη πολιτισμική κληρονομιά.....	44
Κεφάλαιο 4^ο: Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Κίνα.....	46
Κεφάλαιο 5^ο: Θρησκευτικός τουρισμός και προσκύνημα στην Κίνα.....	46
5.1 Η θρησκεία στην Κίνα.....	46
5.2 Εννοιολογική προσέγγιση του θρησκευτικού τουρισμού.....	47
5.3 Ο θρησκευτικός τουρισμός στην Κίνα.....	48
5.4 Προσκυνήματα- Θρησκευτικά Μνημεία στην Κίνα.....	50
5.4.1 Ιερό βουνό Wutai.....	50

5.4.2 Ο Ναός του Ουρανού	51
5.4.3 Το παλάτι Ποτάλα στη Λάσα	53
Κεφάλαιο 6^ο: Οικοτουρισμός στην Κίνα.....	54
6.1 Εννοιολογική προσέγγιση του οικοτουρισμού.....	54
6.2 Οικοτουρισμός στην Κίνα	55
6.3 Δράσεις για βιώσιμη ανάπτυξη	57
Κεφάλαιο 7^ο: Συνεδριακός τουρισμός.....	60
7.1 Εννοιολογική προσέγγιση του όρου.....	60
7.2 Η Κίνα ως συνεδριακός προορισμός	61
Συμπεράσματα- Προτάσεις	64
Βιβλιογραφία	66
Ξενόγλωσση	66
Ελληνόγλωσση	70
Ιστοσελίδες	70

Περιεχόμενα εικόνων

Εικόνα 1: Η τοπογραφία της Κίνας.....	13
Εικόνα 2: Κρουαζιερόπλοιο στον ποταμό "Γιανγκτσέ"	28
Εικόνα 3: 4 Seasons Πεκίνο.....	29
Εικόνα 4: Intercontinental Shanghai Wonderland	30
Εικόνα 5: Tianzi Hotel, επαρχία Hebei	32
Εικόνα 6: Χάρτης των μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς στην Κίνα (2015)	36
Εικόνα 7: Όρος Ταϊσάν-1987	37
Εικόνα 8: Το Σινικό Τείχος-1987.....	39
Εικόνα 9: Η απαγορευμένη πόλη/Αυτοκρατορική πόλη-1987	40
Εικόνα 10: Μουσολείο του πρώτου αυτοκράτορα Τσιν-1987	41
Εικόνα 11: Αρχαιολογικός χώρος του ανθρώπου του Πεκίνου στο Ζουκουντιάν-1978.....	42
Εικόνα 12: Σπήλαια Μογκάο-1978.....	43
Εικόνα 13: Τουρίστες/προσκυνητές στη διαδρομή προς το ιερό βουνό Kailash	49
Εικόνα 14: Ιερό βουνό Wutai	50
Εικόνα 15: Ο Ναός του Ουρανού.....	51
Εικόνα 16: Τοπικοί χοροί στο πάρκο του Ναού του Ουρανού	52
Εικόνα 17: Ιστορικό συγκρότημα του ανακτόρου της Ποτάλα, στη Λάσα.....	53
Εικόνα 18: Εθνικό δασικό πάρκο Zhangjiejie.....	60
Εικόνα 19: Συνεδριακοί χώροι στην Κίνα	62

Περιεχόμενα γραφημάτων

Γράφημα 1: Μερίδιο εξερχόμενης Κινέζικης τουριστικής αγοράς 2018	20
Γράφημα 2:Μερίδιο εισερχόμενης τουριστικής αγοράς 2019.....	21
Γράφημα 3: Μεταφορά επιβατών ανά μεταφορικό μέσο 2017	23

Εισαγωγή

Η Κίνα, μία χώρα που διαθέτει μεγάλη οικονομική, πολιτική και πολιτιστική δύναμη, ανήκει πλέον σε μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες τουριστικές αγορές, ενώ παράλληλα αποτελεί και τη μεγαλύτερη αγορά εξερχόμενου τουρισμού παγκοσμίως. Δεν είναι λίγες οι φορές που παγκόσμιοι και διεθνείς τουριστικοί οργανισμοί, έχουν εκδώσει αναφορές και εκθέσεις με θέμα την προσέλκυση και τις προτιμήσεις του Κινέζου τουρίστα, λόγω της διαφορετικής φιλοσοφίας, κουλτούρας και τρόπου ζωής μεταξύ δύσης και ανατολής. Η διερεύνηση του τουριστικού προϊόντος της Κίνας, καθώς και της τουριστικής πολιτικής που εφαρμόζει, θα μπορούσε να είναι μία άλλη οπτική, με στόχο την καλύτερη κατανόηση του κινεζικού πολιτισμού, που θα στεκόταν ως αρωγός και στη μελέτη του εξερχόμενου τουρισμού από τη χώρα.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα πτυχιακή εργασία στοχεύει στην διερεύνηση του τουριστικού φαινομένου στην Κίνα, καθώς και στην ανάλυση των στοιχείων που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν της. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στην εξέλιξη του φαινομένου στη χώρα, εφόσον η απαρχή του τουρισμού για την Κίνα, έγινε όταν πραγματοποιήθηκαν νέες κυβερνητικές μεταρρυθμίσεις που επέτρεψαν την άνθιση του εμπορίου και των επενδύσεων και παράλληλα έθεσαν τα πρώτα θεμέλια για την τουριστική ανάπτυξη. Η ανάπτυξη αυτή επέφερε πολλές αλλαγές στον πολιτισμό και την κοινωνία της χώρας ενώ έπρεπε να πραγματοποιηθεί σε φρενήρεις ρυθμούς, εφόσον όλες οι υπόλοιπες χώρες είχαν ήδη δημιουργήσει τη δική τους τουριστική ταυτότητα. Χαρακτηριστικά, είναι εύκολο να διαπιστωθεί η χρονική καθυστέρηση, αν αναλογιστεί κανείς πως το 1950 στην Ελλάδα είχε ήδη ιδρυθεί η πρώτη σχολή τουριστικών επαγγελματιών, τη στιγμή που στην Κίνα ο τουρισμός δεν υπήρχε καν σαν έννοια.

Ωστόσο τα πρώτα βήματα της χώρας στην τουριστική αγορά απέφεραν καρπούς, συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Εκείνο ήταν και το κομβικό σημείο όπου οι αρμόδιες κυβερνητικές αρχές διαπίστωσαν πως ο τουρισμός είναι μια οικονομική δραστηριότητα και άρχισαν να τον αντιμετωπίζουν ως τέτοια, θέτοντας τις κατάλληλες βάσεις για την ανάπτυξή του. Η εξελικτική περίπτωση της Κίνας, αποτελεί μια ενδιαφέρουσα έκφανση των επιδράσεων του τουρισμού σε μια κοινωνία, καταδεικνύοντας τις αλλαγές που επιφέρει τόσο στο βιοτικό επίπεδο, όσο και στην δημιουργία συνειδήσεων αλλά και την πνευματική ανάταξη των ανθρώπων.

Η εργασία χωρίζεται σε 7 κεφάλαια που αναλύουν το τουριστικό προφίλ της Κίνας, την ανάπτυξή του καθώς και τη σημερινή θέση της χώρας στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη. Συγκεκριμένα, στο 1^ο κεφάλαιο γίνεται γεωγραφικός προσδιορισμός της Κίνας, με αναφορές στη διοικητική της διαίρεση, το φυσικό περιβάλλον και το κλίμα. Στις υπόλοιπες υποενότητες δομείται η τουριστική ανάπτυξη και εξέλιξη της χώρας μέχρι σήμερα, καθώς και διακρίνεται ο τουρισμός σε εγχώριο, εισερχόμενο και εξερχόμενο, παρέχοντας στον αναγνώστη μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα, μέσα από στατιστικά στοιχεία και δεδομένα.

Το 2^ο κεφάλαιο προσανατολίζεται στα θεμέλια της τουριστικής βιομηχανίας, που δεν είναι άλλα από τις τουριστικές υποδομές. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται τα μεταφορικά δίκτυα και τα δίκτυα τουριστικής συνδεσιμότητας καθώς και η εξέλιξη της ξενοδοχειακής βιομηχανίας. Επιπρόσθετα, ξεχωριστή υποενότητα αφιερώνεται στην τουριστική εκπαίδευση και στο θεσμικό πλαίσιο γύρω από αυτήν στην Κίνα, εφόσον η εκπαίδευση και η εξειδικευμένη κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού σε ένα τομέα, αποτελεί βασική «υποδομή» για την ανάπτυξη και την εξελικτική του πορεία.

Αναμφισβήτητα ο πολιτισμός της Κίνας αποτελεί την κορωνίδα των πολιτισμών τόσο της Ασίας, όσο και του ευρύτερου κόσμου. Χρονολογείται χιλιάδες χρόνια πριν και πρόκειται για ένα σύνολο φυσικών και πολιτιστικών μνημείων, αλλά και εκφράσεων, παραδόσεων και κοινωνικών πρακτικών. Το 3^ο κεφάλαιο θα αναφερθεί στον Κινεζικό πολιτισμό, τα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO, καθώς και την άυλη πολιτισμική κληρονομιά της χώρας.

Το 4^ο κεφάλαιο αποτελεί μία εισαγωγή στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού που αναπτύσσονται στην χώρα με σκοπό τόσο να αναβαθμίσουν το τουριστικό της προϊόν όσο και να αποφορτίσουν το περιβάλλον από τον μαζικό τουρισμό και τις επιπτώσεις του. Ο πολιτισμικός πλούτος και η πολυμορφία του δημιουργούν εύφορο έδαφος για την ανάπτυξη διαφόρων μορφών τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων, οι οποίοι συνεισφέρουν και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι μία από αυτές, εφόσον η Κίνα είναι μία χώρα με πληθώρα διαφορετικών θρησκειών και θρησκευτικών πρακτικών καθώς και πλούτο θρησκευτικών μνημείων, διαδρομών και ναών. Το 5^ο κεφάλαιο κατά συνέπεια θα αφιερωθεί στον θρησκευτικό τουρισμό, αποσαφηνίζοντας τις έννοιες του προσκυνητή και του θρησκευτικού τουρίστα και δίνοντας μια ευρεία εικόνα των προσκυνημάτων στην Κίνα.

Οι ιδιαίτερα επιβαρυνμένες περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στην Κίνα, έχουν προκαλέσει συνειδητές προσπάθειες από κυβερνητικούς και τουριστικούς φορείς για την

ανάπτυξη της αειφορίας και την διαμόρφωση οικοτουριστικής συνείδησης. Στο 6^ο κεφάλαιο αναπτύσσεται το σχέδιο που εφαρμόζει η πολιτεία με σκοπό η Κίνα κάποια στιγμή να αποτελεί οικοτουριστικό προορισμό.

Ακολούθως, το 7^ο κεφάλαιο αναφέρεται στον συνεδριακό τουρισμό, μια μορφή που έχει γνωρίσει μεγάλη άνθιση στην Κίνα εφόσον διαθέτει ένα καλά οργανωμένο δίκτυο διοργάνωσης συνεδρίων και εκδηλώσεων και παράλληλα έχει τις υποδομές αλλά και την δυναμική για ανάπτυξη περισσότερων χώρων που θα εξυπηρετούν αυτό το σκοπό.

Συνοψίζοντας διαπιστώνεται ότι η εξέλιξη της συγγραφής της εργασίας παρέχει μία ολοκληρωμένη εικόνα του τουριστικού φαινομένου στην Κίνα, εστιάζοντας τόσο στην ανάπτυξη του τα τελευταία 40 χρόνια, όσο και στη δομή του. Θα παρατεθούν συμπεράσματα αναφορικά με την τουριστική πολιτική που εφαρμόζει η χώρα αλλά και προτάσεις για την βελτίωση ορισμένων συνθηκών που θα συμβάλλουν στην αναζωογόνησή του.

Κεφάλαιο 1 : Η τουριστική ανάπτυξη στην Κίνα

1.1 Γεωγραφικός προσδιορισμός της Κίνας

Η Κίνα είναι μια χώρα που απασχολεί την ακαδημαϊκή κοινότητα, ενώ δημιουργεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο γεωγραφικά όσο και πολιτιστικά. Βρίσκεται στην νοτιοανατολική Ασία, κατά μήκος των ακτών του Ειρηνικού ωκεανού, έχει πρωτεύουσα το Πεκίνο, ενώ είναι η τρίτη μεγαλύτερη χώρα στον κόσμο μετά τη Ρωσία και τον Καναδά. Εκτείνεται σε 9,6 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα ενώ η ακτογραμμή της ανέρχεται στα 18.000 χιλιόμετρα. Συνορεύει με 14 χώρες- Κορέα, Βιετνάμ, Λάος, Βιρμανία, Ινδία , Νεπάλ, Μπουτάν, Αφγανιστάν, Τατζικιστάν, Κιργιστάν, Καζακστάν, Μογγολία, Ρωσία- ενώ γειτονικές της χώρες είναι και η Ιαπωνία, η Βόρεια Κορέα, οι Φιλιππίνες, το Μπρουνέι, η Ινδονησία, η Μαλαισία και το Βιετνάμ.(Hsu, Twitchett, Chan, Chen, Mc. Knight, Elman, Feurewerker, Franker, Lewis, Zurcher:2021). Σύμφωνα με την Παγκόσμια τράπεζα ο συνολικός πληθυσμός της Κίνας για το 2019 ήταν 1,4 δισεκατομμύρια κάτοικοι, γεγονός που την καθιστά τη χώρα με το μεγαλύτερο πληθυσμό παγκοσμίως(The World Bank).

Η διοικητική διαίρεση της Κίνας παρουσιάζει ιδιαίτερη πολυπλοκότητα και αυτό οφείλεται στη μεγάλη έκτασή της καθώς και στον πληθυσμό της. Σύμφωνα με το 30^ο άρθρο του συντάγματος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας (The state council-The people's republic of China) οι διοικητικές μονάδες της χώρας απαρτίζονται από ένα σύστημα τριών επιπέδων. Συγκεκριμένα, η κεντρική κυβέρνηση χωρίζει τη χώρα σε επαρχίες, αυτόνομες περιοχές και δήμους, ενώ το σύνταγμα της επιτρέπει τη σύσταση ειδικών διοικητικών περιφερειών αν αυτό κριθεί αναγκαίο. Όπως αναφέρει ο Donaldson(2017:111) ο σχηματισμός και η οριοθέτηση των επαρχιών πραγματοποιήθηκε στην αρχαιότητα και τα κριτήρια ήταν τόσο πολιτιστικά όσο και γεωγραφικά. Οι επαρχίες εμφανίζουν ομοιότητες με τις αυτόνομες περιοχές, εφόσον και οι δύο έχουν ξεχωριστά διοικητικά όργανα και παράλληλα διαθέτουν ισχυρά νομικά δικαιώματα. Αναφορικά με τους δήμους, πρόκειται για τα όργανα που διαχειρίζονται μεγάλες πόλεις όπως το Πεκίνο και η Σανγκάη και έχουν δικαιοδοσία σε όλη την επικράτεια αυτών.

Η Κίνα συνολικά διαθέτει 33 διοικητικές μονάδες οι οποίες απαρτίζονται από τα ακόλουθα διαφορετικά επίπεδα:22 επαρχίες,5 αυτόνομες περιφέρειες,4 δήμους και 2 ειδικές διοικητικές περιοχές. Οι επαρχίες και οι αυτόνομες περιφέρειες χωρίζονται σε νομούς, κομητείες και πόλεις,

οι κομητείες επίσης υποδιαιρούνται σε πόλεις, δήμους και κοινότητες μειονοτήτων και οι μεγάλες πόλεις χωρίζονται σε κομητείες και περιοχές. Οι 2 ειδικές διοικητικές περιοχές της χώρας είναι το Χονγκ Κονγκ και το Μακάο οι οποίες ενώ δεν ανήκουν στην ηπειρωτική Κίνα¹, υπάγονται στο σύστημα της κεντρικής κυβέρνησης της αναφορικά με θέματα εθνικής άμυνας και εξωτερικής πολιτικής. Ωστόσο, όπως αναφέρει και ο Κρανάκης (2020), διαθέτουν μεγάλα περιθώρια αυτονομίας σε θέματα εκτελεστικής, νομικής και δικαστικής εξουσίας δημιουργώντας έτσι τα θεμέλια της αρχής: «Μία χώρα-δύο συστήματα». Η Ταιβάν θεωρείται επίσης ειδική διοικητική περιοχή και ανεξάρτητο κράτος, ωστόσο δεν αναγνωρίζεται ως τέτοιο από την Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας.

1.1.1 Το φυσικό περιβάλλον

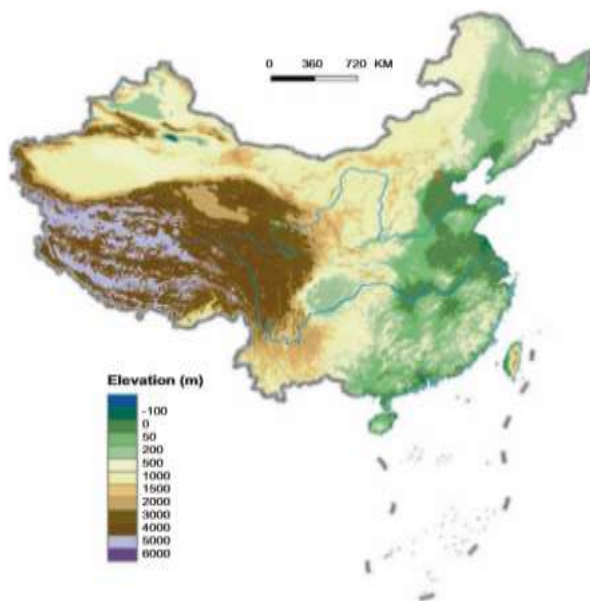
Η γεωμορφολογία της Κίνας είναι ιδιαίτερη και διακρίνεται λόγω της ποικιλίας των γεωμορφών της, η οποία περιλαμβάνει βουνά, οροπέδια, λεκανοπέδια, πεδιάδες και λόφους. Ένα από τα πιο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της τοπογραφίας της χώρας είναι πως διαθέτει ένα από τα υψηλότερα σημεία της γης στα δυτικά και ένα από τα χαμηλότερα στα ανατολικά. Οι Hartmann, Yue, Wang & Xiao (2014:24), παρομοιάζουν αυτή την τοπογραφική ποικιλομορφία με τα σκαλοπάτια μίας σκάλας, όπου στην κορυφή της βρίσκεται το οροπέδιο του Θιβέτ και στο πρώτο σκαλοπάτι της τα νησιά Χαϊνάν και Ταιβάν, ενώ ο Sirsikar (2016:26), αναφέρει πως η πλεονεκτική γεωγραφική θέση της Κίνας της δίνει τη δυνατότητα να έχει τόσο ηπειρωτική όσο και ναυτική δύναμη.

Από τους 5 τύπους γεωμορφών που αναφέρθηκαν, ο επικρατέστερος είναι αυτός των οροπεδίων εφόσον αντιπροσωπεύουν το 59% της συνολικής έκτασης της Κίνας ενώ τα λεκανοπέδια καλύπτουν το 19%, οι πεδιάδες το 12% και οι λόφοι το 10%. (Chinese academy of sciences:1985; Hartmann κ.α:2014:25). Κατά συνέπεια, η αφθονία των βουνών της Κίνας, την καθιστούν μια κατά κύριο λόγο ορεινή χώρα, ενώ το Institute of geographical sciences and natural resources research διακρίνει τις οροσειρές σε 5 βασικές κατηγορίες: 1) οροσειρές από τα δυτικά προς τα ανατολικά, 2) οροσειρές από το Βορρά προς το Νότο, 3) οροσειρές βορειοδυτικά προς

¹ Στον όρο «Ηπειρωτική Κίνα» υπάγονται όλες οι περιοχές που ανήκουν στην δικαιοδοσία της Κίνας, ενώ από τον όρο εξαιρούνται οι 2 ειδικές διοικητικές περιφέρειές της, το Χονγκ Κονγκ και το Μακάο.

νοτιοανατολικά, 4) οροσειρές βορειοανατολικά προς νοτιοδυτικά και 5) οροσειρές σε σχήμα τόξου, συμπεριλαμβανομένων των Ιμαλαίων και των βουνών της Ταιβάν.

Εικόνα 1: Η τοπογραφία της Κίνας

Πηγή: Hartmann, Yue, Wang & Xiao: 2014

Σημαντική κρίνεται και η αναφορά στους υδάτινους πόρους της Κίνας, οι οποίοι είναι άφθονοι. Με βάση το IGSNRR η Κίνα διαθέτει περισσότερα από 1500 ποτάμια, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων προέρχονται από το οροπέδιο Θιβέτ και εκβάλλουν στον Ειρηνικό ωκεανό και πληθώρα λιμνών γλυκού και αλμυρού νερού. Ο ποταμός «Γιανγκτσέ», μήκους 6.300 χιλιομέτρων, είναι ο μεγαλύτερος ποταμός της Κίνας, ενώ είναι ιδιαίτερα σημαντικός, εφόσον συνδέει την δυτική με την ανατολική Κίνα και αποτελεί ένα διαχρονικό κανάλι μεταφοράς τόσο εμπορευμάτων όσο και ανθρώπων και ιδεών. Χαρακτηρίζεται ως «Η χρυσή υδάτινη οδός» (The golden waterway), καθώς οι περιοχές γύρω από τον ποταμό παρουσιάζουν ιδιαίτερα εύκρατο έδαφος που ευνοεί την ανάπτυξη γεωργικών δραστηριοτήτων. Ο «Κίτρινος ποταμός», ο «ποταμός Αμούρ» (Heilong river), ο «Ποταμός Περλ» καθώς και το «Μεγάλο κανάλι» είναι μερικοί από τους ποταμούς που

συνέλαβαν τόσο στη δημιουργία του κινέζικου πολιτισμού όσο και στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων της οικονομίας.

1.1.2 Το κλίμα της Κίνας

Το ανάγλυφο του εδάφους της Κίνας απαρτίζεται από αδιαπέραστα ορεινά εδάφη σε απέραντα παράκτια πεδινά(Hsu κ.α:2021), έχοντας ως αποτέλεσμα την κλιματική ποικιλομορφία της χώρας. Το κλίμα της Κίνας χαρακτηρίζεται από ξηρές και ερημικές συνθήκες στα βορειοδυτικά έως και τροπικούς μουσώνες στα δυτικά, παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη αντίθεση στη θερμοκρασία μεταξύ των βόρειων και των νότιων συνόρων συγκριτικά με οποιαδήποτε άλλη χώρα στον κόσμο. Οι διαφοροποιήσεις αυτές είναι περισσότερο διακριτές το χειμώνα, ο οποίος χαρακτηρίζεται παγωμένος και ξηρός, ενώ τους θερινούς μήνες, οι θερμοκρασίες είναι ιδιαίτερα υψηλές με συχνές βροχοπτώσεις, ελαχιστοποιώντας τις διαφοροποιήσεις μεταξύ Βορρά και Νότου.

Τόσο το κλίμα όσο και η γεωγραφική θέση της χώρας, της έχουν προσδώσει μία ιδιαίτερη ποικιλότητα οικοσυστημάτων, ενώ διαθέτει την πιο πλούσια άγρια πανίδα και χλωρίδα στον κόσμο. Σύμφωνα με το «Κέντρο Πληροφοριών της Κίνας», στη χώρα απαντώνται σχεδόν όλοι οι τύποι φυτών του Βόρειου Ημισφαιρίου με περισσότερα από 32.000 είδη φυτών, 7.000 είδη ξυλωδών φυτών και 2.800 είδη δέντρων, καθώς και το 10% των σπονδυλωτών του συνόλου της γης. Η ύπαρξη άγριας ζωής αντιπροσωπεύεται ιδιαίτερα στη χώρα, με πάνω από 100 είδη που εμφανίζονται μόνο εκεί, ενώ η Κίνα φαίνεται πως παρά τον υπέρογκο πληθυσμό της αλλά και τη συνεχή αύξηση αυτού, διατηρεί τα κατάλληλα οικοσυστήματα, ώστε να εξακολουθήσει να φιλοξενεί μερικά από τα πιο σπάνια είδη του πλανήτη. Παγκόσμιες οργανώσεις όπως η “World Animal Protection” (WAP) αλλά και διεθνείς όπως η “Chinese Animal Protection Network” (CAPN) έχουν επιμεληθεί τη διερεύνηση των νόμων και των δράσεων αναφορικά με διάφορες κατηγορίες ζώων (εκτροφής, συντροφιάς, άγριων ζώων κλπ.) αλλά και την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με αυτό το θέμα.

1.2 Η εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου στην Κίνα

Η τουριστική ανάπτυξη στην Κίνα παρουσιάζει ιδιαίτερη πολυπλοκότητα που χρήζει ιστορικής αναδρομής ώστε να γίνει κατανοητή. Παρόλο που η εμφάνιση του ταξιδιού και της μετακίνησης

από τόπο σε τόπο στην Κίνα, απαντάται από την αρχαιότητα, τις ιστορικές δυναστείες, την κινέζικη λογοτεχνία και ποίηση καθώς και τους ιστορικούς μελετητές αλλά και τους προσκυνητές, ο τουρισμός δεν αναγνωρίστηκε ως σημαντική δραστηριότητα στην Κίνα παρά μόνο μετά το 1978. Την περίοδο της κυβέρνησης του Μάο Τσετούνγκ² (Mao Zedung:Αγγλικά, 毛泽东:Απλοποιημένα κινέζικα), ο κεντρικός σχεδιασμός της οικονομίας εστίαζε στη «Μεγάλη ώθηση της εκβιομηχάνισης», στην παραγωγή δηλαδή βαρέων βιομηχανικών αγαθών (Naughton:2007, στο Bao&Ma:2010:5), ενώ ο τουρισμός ως δραστηριότητα του τριτογενούς τομέα της οικονομίας θεωρούνταν μη παραγωγικός και ανεπαρκής ώστε να στηρίζει αυτό το εγχείρημα. Τόσο ο εγχώριος όσο και ο διεθνής τουρισμός ήταν σχεδόν ανύπαρκτοι (Chow:1988, Hudman&Hawkins:1989 στο Sofield&Li:1998:369), ενώ η είσοδος και η έξοδος από τη χώρα ήταν αυστηρά ελεγχόμενες.

Σύμφωνα με τους Sofield και Li (1998:369) η Διεθνής Ταξιδιωτική Υπηρεσία της Κίνας ιδρύθηκε στη χώρα με σκοπό τη διοργάνωση ταξιδιών αποκλειστικά σημαντικών πολιτικών προσώπων και ξένων επισκεπτών που ήταν φιλικόι προς την Κίνα και διέθεταν μεγάλη κοινωνική, οικονομική και πολιτική επιρροή. Στις περιηγήσεις αυτών των ανθρώπων στην χώρα, η έμφαση δεν δινόταν στην κληρονομιά και τον πολιτισμό της Κίνας, αλλά περισσότερο στα επιτεύγματα του κομμουνισμού, δηλαδή τα εργοστάσια, τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και τις κοινότητες, ενώ παράλληλα υπήρχε αυστηρός έλεγχος, ώστε η κοινωνία υποδοχής να έχει όσο το δυνατόν λιγότερες επαφές με τους ξένους επισκέπτες. Γίνεται αντιληπτό το γεγονός ότι μέχρι το 1978, ο τουρισμός χρησιμοποιούνταν στην Κίνα ως ένα πολιτικό και διπλωματικό εργαλείο, χωρίς να υπάρχει σχέδιο για περεταίρω ανάπτυξή του σε μια οικονομική δραστηριότητα.

Ο θάνατος του Μάο Τσετούνγκ το 1976, θεωρήθηκε ως μια χρονιά-ορόσημο για τις καθολικές αλλαγές που ακολούθησαν. Η ανάγκη για εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη ήταν πλέον εμφανής και έγινε πράξη όταν ανέλαβε την ηγεσία της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας ο Ντενγκ Σιαοπίνγκ (Deng Xiaoping: Αγγλικά, 邓小平:Απλοποιημένα κινέζικα), ο οποίος χρησιμοποιώντας όλους τους διαθέσιμους πόρους έκανε ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις τόσο σε οικονομικό όσο και σε πολιτιστικό και ιδεολογικό πλαίσιο. Εφαρμόζοντας την «Σύγχρονη πολιτική των ανοιχτών θυρών», ο Ντενγκ Σιαοπίνγκ στην ουσία επέτρεψε το άνοιγμα των συνόρων της χώρας σε ξένες

² Ο Μάο Τσετούνγκ ήταν ιδρυτής της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, διετέλεσε πρόεδρος της χώρας(1949-1959) καθώς και κορυφαίος ηγέτης της (1949-1976).

επιχειρήσεις και επενδύσεις ενώ παράλληλα ανέδειξε την πολιτιστική της κληρονομιά σε ύψιστο αγαθό με σκοπό τόσο την αποκατάσταση της εθνικής συνοχής της χώρας, όσο και την αναζωογόνηση της οικονομίας, καθιστώντας με αυτό τον τρόπο τον τουρισμό ως μία αποδεκτή και επικερδή μορφή ανάπτυξης. Σύμφωνα με τους Gao&Zhang,1982 (στο Sofield&Li:1998:377) το 1978 πραγματοποιήθηκε το πρώτο εθνικό συνέδριο με θέμα την διαμόρφωση και την οργάνωση του τουρισμού.

Η ενεργοποίηση της τουριστικής δραστηριότητας στην Κίνα, σήμανε αμέσως και μια άλλη εποχή. Η έρευνα για τον τουρισμό ξεκίνησε ταχύτατα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, ενώ σύμφωνα με τους Bao&Li(2010:6) το κίνητρο ενός νέου, διευρυμένου οικονομικού τοπίου καθώς και μιας νέας πηγής εθνικού και τοπικού εισοδήματος, οδήγησαν γρήγορα στην ανάπτυξη ενός διευρυμένου κλάδου γνώσεων γύρω από τη διοίκηση, τη γεωγραφία και τον τουρισμό. Όπως αναφέρουν οι Lim&Wang(2008:450) , παρόλο που τα εισερχόμενα ταξίδια προς την Κίνα επιτράπηκαν , χρειάστηκε χρόνος μέχρι να παραμεριστούν οι έλεγχοι για τα εξερχόμενα ταξίδια των Κινέζων πολιτών για αναψυχή. Ωστόσο η οικονομική ανάπτυξη που γνώρισε η χώρα καθώς και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, συνέβαλαν στη διαμόρφωση τουριστικής συνείδησης καθώς και στην αύξηση της διεθνούς ταξιδιωτικής ζήτησης, ενισχύοντας τις ευκαιρίες των Κινέζων πολιτών να ταξιδέψουν.

Στα χρόνια που ακολούθησαν μετά την εφαρμογή της «Σύγχρονης πολιτικής των ανοιχτών θυρών», η Κίνα γνώρισε αξιοσημείωτη τουριστική ανάπτυξη που την κατέστησε ως τον 5^ο διεθνή τουριστικό προορισμό το 2003(Lim&Wang:2008:450). Για τις περισσότερες επαρχίες της Κίνας, ο τουρισμός αποτελούσε μία από τις σημαντικότερες πηγές εσόδων και δεδομένου του γεγονότος ότι η ικανότητα δημιουργίας εισοδήματος μέσω αυτής της δραστηριότητας ήταν το βασικό κριτήριο που η κυβέρνηση προέβη σε αυτό το βήμα, η προώθηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας γινόταν με σοβαρότητα και ιδιαίτερο ζήλο. Τόσο ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη τουριστικών περιοχών όσο και η βελτίωση των δικτύων μεταφοράς και συνδεσιμότητας με τουριστικές αγορές, αποτέλεσε βασικό μέλημα τόσο της κυβέρνησης όσο και των αρμόδιων φορέων και σύντομα η Κίνα έγινε μία από τις σημαντικότερες τουριστικές αγορές στις χώρες της Ασίας.

1.3 Το τουριστικό προφίλ της Κίνας

Η Κίνα σήμερα διαθέτει ένα τουριστικό προϊόν υψηλών δυνατοτήτων που βασίζεται τόσο στους φυσικούς όσο και στους ανεξάντλητους πολιτιστικούς της πόρους. Πλέον ο τουρισμός έχει εξελιχθεί σε μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες βιομηχανίες της χώρας και διεκδικεί εξέχουσα θέση στην οικονομία της. Σύμφωνα με την “Travel and Tourism Competitiveness Report 2019”(WEF:2019:32)³ του World Economic Forum (WEF), η Κίνα θεωρείται η ισχυρότερη τουριστική αγορά στην Ασία και η 13^η πιο ανταγωνιστική χώρα παγκοσμίως στον τομέα του τουρισμού, ανεβαίνοντας δύο θέσεις ανταγωνιστικότητας συγκριτικά με το 2017. Υποδέχεται περισσότερους διεθνείς τουρίστες συγκριτικά με οποιαδήποτε άλλη χώρα στην περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού ωκεανού, ενώ μέρος της μεγάλης τουριστικής ανάπτυξής της το οφείλει στην εγχώρια τουριστική αγορά.

Οι βασικοί πυλώνες της τουριστικής ανάπτυξης της Κίνας είναι οι φυσικοί της πόροι, για τους οποίους κατατάσσεται με βάση την έκθεση στην 4^η θέση για την Ασία και οι πολιτιστικοί της πόροι για τους οποίους διαθέτει την υψηλότερη βαθμολογία, δεδομένου ότι έχει τον μεγαλύτερο αριθμό Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO στον κόσμο. Η πλούσια λαογραφία, οι παραδόσεις, η γλώσσα καθώς και η ποικιλία τεχνών θαύματος είναι μόνο μερικές από τις κατηγορίες που αποτελούν την άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Κίνας, η οποία θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της ταυτότητάς της.

Σύμφωνα με την «Έκθεση της οικονομικής επίδρασης του τουρισμού στην Κίνα» (“Economic impact 2018 China”: WTTC⁴:2018:1) η συμβολή της τουριστικής βιομηχανίας της χώρας στο ΑΕΠ το 2017 ανήλθε στο 11%, με 9.199,7 δισεκατομμύρια yuan⁵ (1,349,3 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ). Δημιουργήθηκαν άμεσα 28.250.000 θέσεις εργασίας (3,6% της συνολικής απασχόλησης), ένα ποσοστό που συμπεριλαμβάνει την απασχόληση σε ξενοδοχεία, ταξιδιωτικά πρακτορεία, αεροπορικές εταιρείες, δραστηριότητες αναψυχής κλπ. Η συνολική συμβολή του τουρισμού στις θέσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των θέσεων που υποστηρίζουν έμμεσα την τουριστική βιομηχανία, ανήλθαν στις 79.900.000 θέσεις εργασίας(10,3% της συνολικής απασχόλησης).

³ Η “Travel and Tourism Competitiveness Report” είναι μία έκθεση που δημοσιεύει κάθε 2 χρόνια το WEF και αφορά την ανταγωνιστικότητα στον τομέα του τουρισμού. Πραγματοποιεί μελέτη αξιολογώντας την τουριστική πολιτική και τα στατιστικά στοιχεία που επηρεάζουν την τουριστική ανάπτυξη σε 141 οικονομίες του κόσμου και τις κατατάσσει ανάλογα με τις επιδόσεις τους.

⁴ World Travel&Tourism Council

⁵ Το Yuan (CNY) με επίσημη ονομασία: “Renminbi” είναι το επίσημο νόμισμα της Κίνας.

1.4 Ο εγχώριος τουρισμός της Κίνας

Τα εσωτερικά ταξίδια είναι η κινητήρια δύναμη του κινέζικου τουρισμού. Διατηρώντας τη μεγαλύτερη εγχώρια τουριστική αγορά, η Κίνα σύμφωνα με τους Zhao&Liu(2020:338) το 2019 σημείωσε 6 δισεκατομμύρια εγχώριους τουρίστες, παρουσιάζοντας μία αύξηση της τάξεως του 8,4% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. Σε στατιστική έρευνα που διεξήγαγε η TalkingData(2019), οι κορυφαίοι προορισμοί εγχώριων ταξιδιών στην Κίνα για το 2019 με βάση το δείκτη δημοτικότητας, παρατηρείται το γεγονός ότι το Πεκίνο αποτελεί τη δημοφιλέστερη πόλη εγχώριου τουρισμού εφόσον δέχτηκε 318 εκατομμύρια τουρίστες από την Ηπειρωτική Κίνα. Ακολουθούν η Σανγκάη, η Γκουανγκτζόου και η Τσονγκτσίνγκ. Οι πόλεις Σουτσόου και Χανγκτσόου θεωρούνται ιδιαίτερα δημοφιλείς εφόσον περιβάλλονται από τον ποταμό «Γιανγκτσέ» και ευνοούν τις παραποτάμιες δραστηριότητες. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, η κύρια πηγή του εγχώριου τουρισμού είναι οι κάτοικοι αστικών περιοχών, των οποίων η τουριστική κατανάλωση ανέρχεται στο 82%. Η περίοδος που πραγματοποιούνται τα περισσότερα εγχώρια ταξίδια στην Κίνα είναι οι λεγόμενες «χρυσές εβδομάδες», οι οποίες είναι η Εθνική Ημέρα της Κίνας (1-7 Οκτωβρίου) καθώς και το Φεστιβάλ Άνοιξης που πραγματοποιείται ανάμεσα στον Ιανουάριο και το Φεβρουάριο.

1.5 Εξερχόμενη τουριστική αγορά

Η Κίνα κατέχει μια προνομακική θέση και στην εξερχόμενη τουριστική αγορά, τόσο σε αριθμό αναχωρήσεων όσο και σε συνολικές δαπάνες(UNWTO:2021:8), γεγονός που απασχολεί την παγκόσμια τουριστική κοινότητα και οδηγεί σε ποικίλες μελέτες γύρω από τα κίνητρα και τις ανάγκες του Κινέζου τουρίστα. Σύμφωνα με τους Zhao&Liu(2020:339), το 2019 ο αριθμός εξερχόμενων Κινέζων τουριστών ανήλθε στα 155 εκατομμύρια, με αύξηση 3,3% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της China Tourism Academy (CTA) (CTA;Cecilia Xu:2019) για το 2019, η οποία βασίστηκε σε δεδομένα του 2018, τα συνολικά εξερχόμενα ταξίδια από την Κίνα ανήλθαν στα 150 εκατομμύρια, μία αύξηση της τάξεως του 14,7%

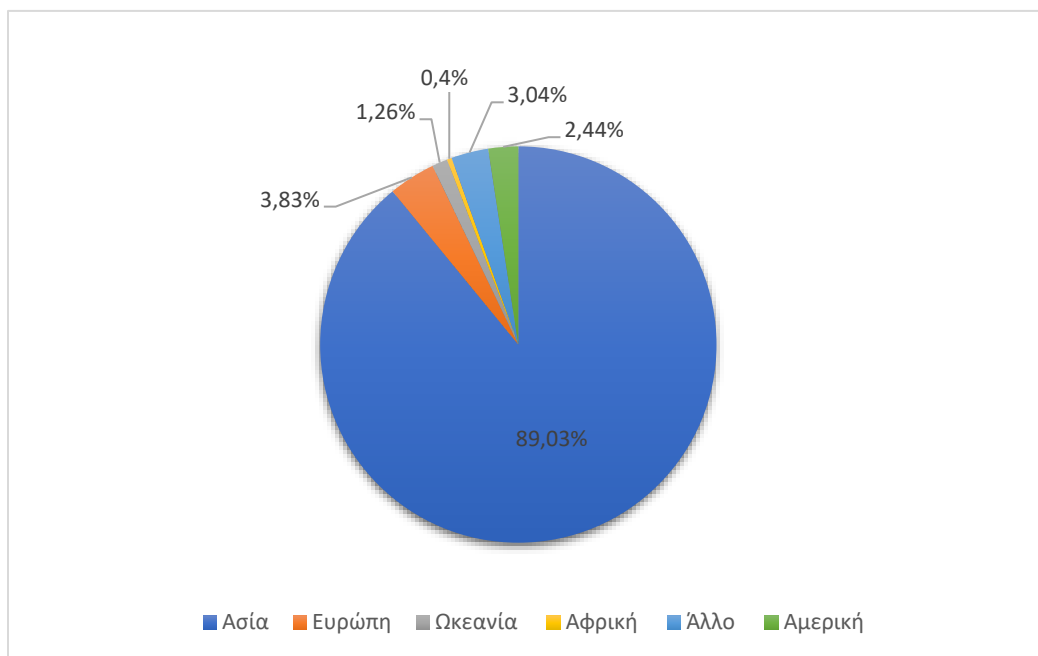
συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά, ενώ οι συνολικές δαπάνες των Κινέζων τουριστών στο εξωτερικό ανήλθαν στα 130 δισεκατομμύρια δολάρια.

Τα εξερχόμενα ταξίδια συνδέονται άρρηκτα με το βιοτικό επίπεδο καθώς και τη βαθμίδα τοπικής οικονομικής ανάπτυξης της εκάστοτε περιοχής. Η κύρια πηγή εξερχόμενου τουρισμού από την Κίνα σύμφωνα με τον UNWTO(2019:8) , είναι οι ανατολικές και νοτιοανατολικές παράκτιες περιοχές στις οποίες βρίσκονται τα πιο αναγνωρισμένα και οικονομικά εύρωστα αστικά κέντρα. Συγκεκριμένα το Πεκίνο, η Σανγκάη, η Χεμπέι, η Τιαντζίν καθώς και οι παραποτάμιες περιοχές γύρω από τους ποταμούς «Γιανγκτσέ» και “Pearl River” είναι τα κύρια σημεία αναχώρησης Κινέζων μεμονωμένων ταξιδιωτών. Στις λιγότερο οικονομικά ανεπτυγμένες περιοχές παρατηρείται σε μεγαλύτερο ποσοστό η μετακίνηση σε ομάδες.

Αναφορικά με τους εξερχόμενους ταξιδιωτικούς προορισμούς, το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς διοχετεύεται στην Ασία καθώς όπως φαίνεται και στο «Γράφημα 1» σχεδόν το 90% των εξερχόμενων ταξιδιών από την Κίνα έχουν προορισμό κάποια Ασιατική χώρα. Οι δημοφιλέστεροι προορισμοί κινέζικου εξερχόμενου τουρισμού σύμφωνα με τον UNWTO(2019:14) είναι η Ταϊλάνδη, η Ιαπωνία, η Κορέα, το Βιετνάμ, η Σιγκαπούρη, η Μαλαισία, η Ινδονησία, οι Μαλδίβες καθώς και οι Ταιβάν, Χονγκ-Κονγκ και Μακάο⁶. Οι δημοφιλέστεροι μη-Ασιατικοί προορισμοί είναι η Νέα Ζηλανδία, η Αυστραλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Επιπρόσθετα, η Ευρώπη θεωρείται πλέον ένας ιδιαίτερα σημαντικός προορισμός για τους Κινέζους τουρίστες εφόσον σύμφωνα με τη Eurostat(2019), για το 2018 καταγράφηκαν σε όλη την Ευρώπη πάνω από 22 εκατομμύρια νύχτες που έμειναν οι τουρίστες από την Κίνα σε ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα. Οι δημοφιλέστεροι Ευρωπαϊκοί προορισμοί Κινέζικου εξερχόμενου τουρισμού είναι η Ιταλία, η Ισπανία, η Γαλλία και η Γερμανία.

⁶ Ειδικές διοικητικές περιοχές της Κίνας

Γράφημα 1: Μερίδιο εξερχόμενης Κινέζικης τουριστικής αγοράς 2018

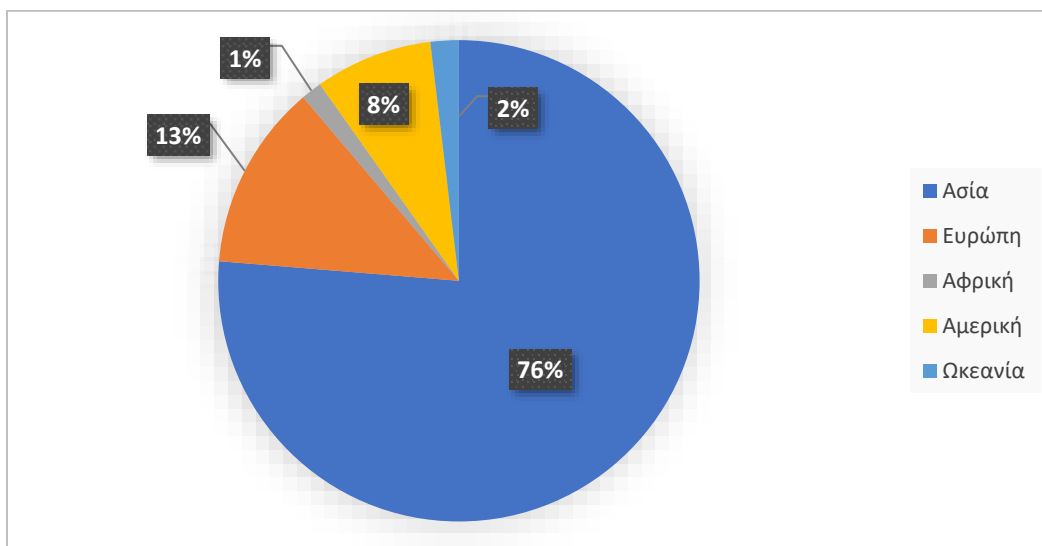

Πηγή: <https://www.statista.com/statistics/1078761/china-outbound-tourism-market-share-by-region/>
(Επεξεργασία συγγραφέως)

1.6 Εισερχόμενη τουριστική αγορά

Ο εισερχόμενος τουρισμός της Κίνας ενδυναμώνεται όλο και περισσότερο και συμβάλλει τόσο στην οικονομική ενίσχυση του κράτους όσο και στην διεθνή του εικόνα. Σύμφωνα με το CGTN (Αγγλόφωνο κανάλι της Κίνας) 145 εκατομμύρια τουρίστες ταξίδεψαν στην Κίνα το 2019, μία αύξηση της τάξεως του 4,7% συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά. Οι Zhao&Liu(2020:340) αναφέρουν πως οι κυριότερες χώρες προέλευσης εισερχόμενου τουρισμού στην Κίνα, είναι οι γειτονικές της χώρες, με κυριότερες αυτών να είναι η Ιαπωνία και η Κορέα ενώ ακολουθούν η Ρωσία και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Σύμφωνα με τη Eurostat(2019) , το 2018 πραγματοποιήθηκαν 1,75 εκατομμύρια ταξίδια από την Ευρώπη στην Κίνα, καθιστώντας τη δεύτερη ως τον 11^ο δημοφιλέστερο προορισμό εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γράφημα 2:Μερίδιο εισερχόμενης τουριστικής αγοράς 2019

Πηγή: CGTN <https://news.cgtn.com/news/2019-12-27/2019-China-inbound-tourism-facts-figures-report-MLoAQK0vqo/index.html> (Επεξεργασία συγγραφέως)

Αναφορικά με τους δημοφιλέστερους προορισμούς στην Κίνα, σύμφωνα με το CGTN, στην κορυφή των προτιμήσεων κατατάσσεται το Πεκίνο, η Σανγκάη, η Γκουάνγκτζου, ενώ ακολουθούν η Χανγκτζόου, η Σιάν και η Χαϊνάν. Με την πάροδο του χρόνου οι προτιμήσεις των τουριστών φαίνεται να ποικίλουν, εφόσον μελλοντικοί πιθανοί επισκέπτες της Κίνας επιθυμούν να επισκεφθούν λιγότερο δημοφιλείς προορισμούς, που όμως καλύπτουν τα πολιτιστικά ενδιαφέροντά τους και τους παρέχουν τη δυνατότητα να δοκιμάσουν νέες δραστηριότητες καθώς

και να έρθουν σε επαφή με τις διάφορες φυλές της χώρας και να γνωρίσουν τα ιδιαίτερα έθιμα και την κουλτούρα τους. Σύμφωνα με την “Travel and Tourism Competitiveness Report 2019” (WEF:2019:32) τα ισχυρότερα κίνητρα για ένα ταξίδι στην Κίνα είναι:

- Οι πολιτιστικοί πόροι
- Οι φυσικοί πόροι και η άγρια ζωή
- Οι δυνατότητες για τουρισμό MICE⁷ λόγω της πληθώρας συνεδριακών κέντρων καθώς και της οργάνωσης στον συγκεκριμένο τομέα
- Οι προσιτές τιμές σε έξοδα διαμονής και ταξιδιού
- Τα μεταφορικά δίκτυα

Κεφάλαιο 2: Οι τουριστικές υποδομές της Κίνας

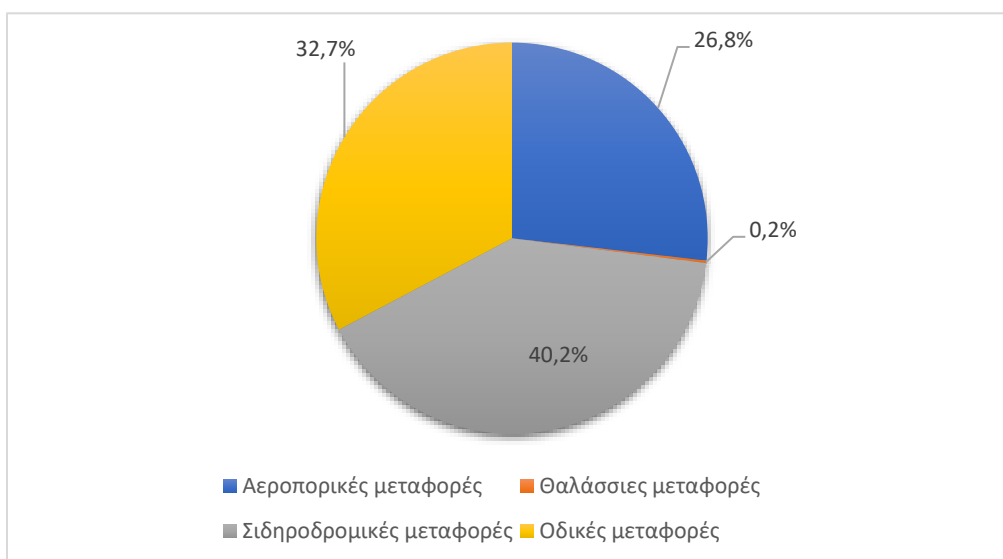
2.1 Μεταφορικά δίκτυα

⁷MICE tourism= Meetings, Incentives, Conferences & Exhibitions

Η ανάπτυξη των υποδομών και των ανωδομών μιας χώρας, συμβάλλει άμεσα και στην τουριστική ανάπτυξή της ενώ παράλληλα υποστηρίζει την κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον. Η σχέση των υποδομών και του τουρισμού λειτουργεί και αντιστρόφως, εφόσον η τουριστική ανάπτυξη ενός τόπου δημιουργεί την ανάγκη για νέες στρατηγικές διαχείρισης των υφιστάμενων πόρων και επέκταση αυτών. Κατά συνέπεια, πέρα από τις αμιγώς τουριστικές υποδομές όπως είναι τα τουριστικά γραφεία ή τα ξενοδοχεία, πραγματοποιούνται και νέα δομικά έργα στα οδικά δίκτυα, τα λιμάνια, τις γέφυρες καθώς και τα μέσα μεταφοράς.

Η Κίνα έχει γνωρίσει ραγδαία ανάπτυξη στα μεταφορικά δίκτυα και την ανάπτυξη των υποδομών ενώ διαθέτει ένα ευρύ δίκτυο οδικών, σιδηροδρομικών, θαλάσσιων και αεροπορικών μεταφορών. Την τελευταία δεκαετία η κατασκευή σιδηροδρομικών γραμμών υψηλής ταχύτητας, η επέκταση αυτών καθώς και η δημιουργία νέων αυτοκινητόδρομων, έχουν αναβαθμίσει το βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων και έχουν προσδώσει λειτουργικότητα και καινοτομία στο μεταφορικό δίκτυο της χώρας. Σύμφωνα με το European Parliament(2018:2), οι σιδηροδρομικές μεταφορές κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο στη μεταφορά επιβατών, ενώ ακολουθούν οι αεροπορικές και οι οδικές. Οι πλωτές μεταφορές έχουν μεγαλύτερο μερίδιο στη μεταφορά εμπορευμάτων, ωστόσο υπάρχει εκτεταμένο ακτοπλοϊκό δίκτυο καθώς και υποδομές για κρουαζιέρες με ποταμόπλοια, που λειτουργούν ως μέσα μεταφοράς αλλά και αναψυχής.

Γράφημα 3: Μεταφορά επιβατών ανά μεταφορικό μέσο 2017

Πηγή: http://www.iberchina.org/files/2019/transporte_turismo_china.pdf (Επεξεργασία συγγραφέως)

2.1.1 Το σιδηροδρομικό δίκτυο

Το σιδηροδρομικό δίκτυο είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο, καλύπτει μικρές και μεγάλες αποστάσεις σε όλη τη χώρα και κατηγοριοποιείται σε σιδηροδρομικές μεταφορές και σιδηροδρομικές μεταφορές υψηλής ταχύτητας. Οι μεταφορές υψηλής ταχύτητας αποτέλεσαν τον εκσυγχρονισμό των σιδηροδρομικών υποδομών ενώ παράλληλα εκμηδένισαν τις αποστάσεις, διευρύνοντας την αγορά και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Σύμφωνα με τους Yin, Pagliara & Wilson (2019:1) οι σιδηροδρομικές γραμμές υψηλής ταχύτητας και ο τουρισμός είναι οικονομικές δραστηριότητες άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους, εφόσον ένα άρτιο σύστημα μεταφορών διευκολύνει τις αλλαγές στις συμπεριφορές και τις προτιμήσεις των τουριστών. Πλέον η Κίνα διαθέτει το μεγαλύτερο σιδηροδρομικό δίκτυο υψηλής ταχύτητας παγκοσμίως με μήκος 33.000 χιλιομέτρων και σύνδεση μεταξύ όλων των διοικητικών περιφερειών και των επαρχιών της εκτός από το Μακάο και το Θιβέτ.

Σημαντική κρίνεται η αναφορά στο σχέδιο ανάπτυξης των σιδηροδρομικών γραμμών υψηλής ταχύτητας στην περιοχή “Jingjinji”, γνωστή και ως «Πεκίνο- Tianjin- Hebei». Πρόκειται για την οικονομική πρωτεύουσα της Κίνας καθώς και τη μεγαλύτερη αστική περιοχή της. Περιλαμβάνει το Πεκίνο, την Tianjin, την επαρχία Hebei και ακόμα 10 πόλεις, ενώ θεωρείται περιοχή που υπήρξε ανέκαθεν πόλος έλξης τουριστών καθώς διαθέτει 10 Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (Yin κ.α.:2019:4). Η συνδεσιμότητα των πόλεων της περιοχής βασίζεται απόλυτα στο σιδηροδρομικό δίκτυο υψηλής ταχύτητας, εφόσον συνδέει ήδη 11 πόλεις. Ωστόσο η οικονομική αλλά και τουριστική ανάπτυξη της περιοχής δημιούργησε την ανάγκη για μια επένδυση με σκοπό να αυξηθούν οι κόμβοι συνδεσιμότητας, ώστε μέχρι το τέλος του 2021 να συνδέονται και οι 13 πόλεις της περιοχής μεταξύ τους. Σύμφωνα με τους Yin, Pagliara & Wilson (2019:6) μια επένδυση τόσο μεγάλης σημασίας στο μεταφορικό δίκτυο μιας τουριστικής περιοχής θα μετατοπίσει την κατεύθυνση καθώς και τις αλληλεπιδράσεις του τουρισμού μεταξύ των πόλεων, δημιουργώντας σημαντικές αλλαγές.

Το συνολικό μήκος του σιδηροδρομικού δικτύου αναπτύσσεται διαρκώς, εφόσον το 2016 ανερχόταν σε 127.000 χιλιόμετρα(European Parliament:2018:7), ενώ το 2020 σε 146.000 συμπεριλαμβανομένων των σιδηροδρόμων διπλής τροχιάς, ηλεκτροκίνησης και υψηλής ταχύτητας. Συνδέει όλες τις περιοχές και τις επαρχίες της Κίνας εκτός από το Μακάο ενώ συνδέει τη χώρα με τη Βόρεια Κορέα, το Βιετνάμ, το Καζακστάν, τη Ρωσία και τη Μογγολία. Ο φορέας διαχείρισης του σιδηροδρομικού δικτύου είναι η China State Railway, μια κρατική επιχείρηση που λειτουργεί υπό τη διεύθυνση της κεντρικής κυβέρνησης.

Σημαντική κρίνεται η αναφορά στην αξιοποίηση ενός μεταφορικού μέσου με σκοπό να εξυπηρετήσει νέες τάσεις στον τουρισμό με γνώμονα την πολυτέλεια. Πρόκειται για το τρένο “China Orient Express” που υπάγεται στο Υπουργείο Σιδηροδρόμων της Κίνας και συγκαταλέγεται στη λίστα των 10 κορυφαίων σιδηροδρόμων πολυτελείας στον κόσμο. Το δρομολόγιο πραγματοποιείται μία φορά το χρόνο και η αφετηρία είναι είτε στο Πεκίνο είτε στην Σιάν, ενώ η διαδρομή διαρκεί 12 ημέρες με τελικό προορισμό την περιήγηση στο «Δρόμο του μεταξιού». Πρόκειται για το συνδυασμό μιας πολιτιστικής εμπειρίας σε ένα μεταφορικό μέσο που προσφέρει υψηλής ποιότητας ξενοδοχειακές και επισιτιστικές υπηρεσίες καθώς και ευκαιρίες αναψυχής και διασκέδασης.

2.1.2 Το αεροπορικό δίκτυο

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι αξιολόγησης των επιδράσεων των αεροπορικών μεταφορών σε μια οικονομία. Στην αναφορά της IATA (2018) για τη σημαντικότητα της αεροπορικής μεταφοράς στην Κίνα, εξετάστηκαν οι παράγοντες της αύξησης των θέσεων εργασίας από την άμεση ή έμμεση απασχόληση με τον κλάδο, οι ροές εμπορίου, τουρισμού και επενδύσεων που προκύπτουν καθώς και η συνδεσιμότητα μεταξύ των προορισμών που επιτυγχάνει τη δημιουργία αυτών των ροών. Τα αποτελέσματα της αναφοράς προκύπτουν ιδιαίτερα διαφωτιστικά, εφόσον οι αεροπορικές εταιρείες, οι αερομεταφορείς, οι κατασκευαστές αεροσκαφών, οι εργαζόμενοι της αεροναυτιλίας καθώς και η επιχειρηματικότητα του αεροδρομίου(καταστήματα

εστίασης/λιανικής πώλησης κλπ.) καλύπτουν περισσότερες από 1,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας (IATA:2018). Επιπρόσθετα οι ξένοι και οι εγχώριοι τουρίστες που ταξιδεύουν με αεροπλάνο στην Κίνα εκτιμάται ότι υποστηρίζουν ακόμη 1,7 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Συνολικά ένα ποσοστό της τάξεως του 0,93% του ΑΕΠ της χώρας βασίζεται στον κλάδο των αερομεταφορών καθώς και στους τουρίστες που φτάνουν στην Κίνα ή ταξιδεύουν σε αυτή αεροπορικώς.

Το αεροπορικό δίκτυο της Κίνας καλύπτει τις περισσότερες μεγάλες πόλεις και επαρχίες της ενώ τη συνδέει με τις πιο πολλές χώρες του κόσμου. Διαθέτει πάνω από 300 αεροδρόμια, ενώ η σημαντικότερη είσοδος στη χώρα είναι το αεροδρόμιο του Πεκίνου (Beijing Capital International Airport) το οποίο συνδέει την Κίνα με πάνω από 200 πόλεις παγκοσμίως ενώ παρέχει και πολλές εγχώριες πτήσεις. Το δεύτερο μεγαλύτερο αεροδρόμιο είναι αυτό της Σανγκάης (Shanghai Pudong International Airport) και παρέχει πτήσεις σε περισσότερους από 60 εσωτερικούς και 80 διεθνείς προορισμούς. Το διεθνές αεροδρόμιο «Shanghai Hongqiao» είναι ένα επίσης σημαντικό αεροπορικό κέντρο της Κίνας και είναι γνωστό κυρίως για τις εγχώριες πτήσεις του, ωστόσο εξυπηρετεί και διεθνείς, ενώ βρίσκεται πιο κοντά στο κέντρο της πόλης σε σχέση με το «Shanghai Pudong». Η Κίνα διαθέτει ένα ευρύ δίκτυο αεροπορικών εταιρειών για διεθνή και εγχώρια ταξίδια με τις βασικότερες αυτών να είναι οι: “Air China International Corporation” , “China Eastern Airlines”, “China Southern Airlines” και “Xiamen Airlines”.

Τέλος, είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες οι περιηγήσεις με ελικόπτερο και εξυπηρετούν τις τουριστικές ανάγκες. Σε μεγάλες πόλεις όπως το Πεκίνο, η Σανγκάη, η Σούζου καθώς και σε ποικίλες γραφικές περιοχές της χώρας απαντώνται οργανωμένα ελικοδρόμια που εξυπηρετούν αυτό το σκοπό και προσφέρουν στους τουρίστες μια ιδιαίτερη εμπειρία.

2.1.3 Πλωτές μεταφορές

Η Κίνα βρέχεται από τον Ειρηνικό ωκεανό και διαθέτει ακτογραμμή 18.000 χιλιομέτρων καθώς και πολλούς θαλάσσιους λιμένες κατά μήκος της που έχουν ως βασική δραστηριότητα το εμπόριο, την αλιεία, τη μεταφορά εμπορευματοκιβωτίων, γεωργικών προϊόντων, οχημάτων καθώς και ορυκτών. Η ναυτιλία για τη χώρα είναι από τις σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητές της,

καθώς είναι αυτή που την κάνει γνωστή για τη μεταφορά αγαθών σε όλο τον κόσμο. Το μεγαλύτερο λιμάνι της είναι αυτό της Σαγκάης, το οποίο βρίσκεται στη διασταύρωση των ποταμών «Γιανγκτσέ», «Χουανγκπό» και «Τσιαντανγκ» και διαχειρίζεται το μεγαλύτερο μέρος της μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων παγκοσμίως. Ο μεγάλος όγκος του εμπορίου καθώς και η οικονομική επίδραση του λιμανιού στη Σαγκάη, την έχει καταστήσει ως μία από τις σημαντικότερες παραθαλάσσιες πόλεις στον κόσμο αλλά και ένα σημαντικό οικονομικό και πολιτισμικό αστικό κέντρο.

Από την αρχαιότητα η Κίνα υπήρξε από τις πρώτες χώρες που ανέπτυξαν πλωτές μεταφορές καθώς η μεταφορά ανθρώπων, αγαθών και ιδεών μέσω υδάτινων οδών υφίσταντο ήδη από το 2500 π.Χ. (Asian Development Bank:2016:1). Η χώρα διαθέτει πάνω από 5.000 ποτάμια συνολικού μήκους 400.000 χιλιομέτρων με τα μεγαλύτερα αυτών να είναι ο ποταμός «Γιανγκτσέ» , ο «Κίτρινος ποταμός» και ο ποταμός “Lancang” , καθώς και περισσότερες από 900 λίμνες και κανάλια. Τα ποτάμια προσφέρουν τεράστια συνεισφορά στην οικονομική ανάπτυξη των περιοχών που βρίσκονται κατά μήκος αυτών και κατά συνέπεια σε όλη τη χώρα, εφόσον σύμφωνα με την Asian Development Bank (ADB) οι πόλεις στις όχθες του «Γιανγκτσέ» παράγουν σχεδόν το ήμισυ του συνολικού ΑΕΠ της Κίνας.

Ο ποταμός «Γιανγκτσέ» αποτελεί για την Κίνα μία από τις σημαντικότερες αρτηρίες στο δίκτυο των πλωτών οδών της, ενώ μετά από ποικίλες επισκευές και εργασίες βελτίωσης και ανοικοδόμησης που πραγματοποιήθηκαν κατά μήκος του, διευκολύνθηκε η πλοήγηση σε αυτόν καθ’ όλη τη διάρκεια του έτους. Πλέον είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη η κρουαζιεροπλοΐα τόσο σε αυτό τον ποταμό όσο και στους ποταμούς «Λι», «Χουανγκπό», “Yellow River”, “Pearl River” «Μεγάλο Κανάλι» (Grand Canal) και πολλούς ακόμα, ενώ πέρα από τον τουρισμό κρουαζιέρας, συνδυάζονται και οι μεταφορές επιβατών από τον ένα προορισμό στον άλλο, που ωστόσο πλέον δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες λόγω του εκσυγχρονισμού των υπόλοιπων μέσων μεταφοράς. Σύμφωνα με τους Μοίρα&Μυλωνόπουλο (2020:334) το λιμάνι της Σαγκάης “Shanghai Port International Cruise Terminal” συγκαταλέγεται στη λίστα των 30 μεγαλύτερων λιμένων κρουαζιέρας στον κόσμο με αριθμό επιβατών που ξεπερνά τα 2,5 εκατομμύρια. Η γραμμή ναυσιπλοΐας Σαγκάη-Τσονγκτσινγκ εκτείνεται για πάνω από 2000 χιλιόμετρα κατά μήκος του ποταμού «Γιανγκτσέ» ενώ σύμφωνα με την Top China Travel καθημερινά πλέουν πάνω από 50 πολυτελείς κρουαζιέρες διάρκειας 4-5 ημερών. Ιδιαίτερα γνωστή είναι και η διαδρομή κατά

μήκους του μεγάλου καναλιού που συνήθως διαρκεί κάποιες ώρες καθώς και αυτές στους ποταμούς «Λι» και «Χουανγκπο».

Εικόνα 2: Κρουαζιερόπλοιο στον ποταμό "Γιανγκτσέ"

Πηγή: <https://www.chinadiscovery.com/beijing-yangtze-cruise.html>

2.2 Η ξενοδοχειακή βιομηχανία

Τα ξενοδοχεία αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα θεμέλια για την ανάπτυξη αλλά και τη διατήρηση του τουρισμού σε ένα τόπο. Για το λόγο αυτό οι επενδύσεις στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, καθώς και η έμφαση στην καινοτομία και την ποιότητα με την πάροδο των χρόνων, κρίνονται απαραίτητες με σκοπό την επίτευξη της τουριστικής ευημερίας. Η Κίνα γνώρισε ραγδαία ανάπτυξη στον τομέα αυτό αλλά και διέσχισε αρκετά στάδια από την οικονομική μεταρρύθμιση του 1978 μέχρι και σήμερα, μεταβαίνοντας από την αντιμετώπιση του τουρισμού ως μία δραστηριότητα πολιτικών κινήτρων σε μία δραστηριότητα με κοινωνικό, οικονομικό και πολιτισμικό αντίκρισμα.

Κατά την εφαρμογή της «Σύγχρονης πολιτικής των ανοιχτών θυρών», όταν δηλαδή η Κίνα άνοιξε για πρώτη φορά τις πόρτες της στον έξω κόσμο, δίνοντας το πρώτο έναυσμα και για την ανάπτυξη του τουρισμού, αντιμετώπισε δυσκολίες στο να μπορέσει να συμβαδίσει με την υφιστάμενη ζήτηση καθώς και τις απαιτήσεις των τουριστών του εξωτερικού. Η αδυναμία αυτή έγκειται στο γεγονός ότι τη στιγμή που άλλες χώρες με ανεπτυγμένο τουρισμό είχαν ήδη χαράξει την εκάστοτε τουριστική τους πολιτική καθώς και είχαν αντιληφθεί τις ανάγκες του τουρίστα, η Κίνα έπρεπε να συναντήσει αυτές τις ανάγκες αλλά και να προσφέρει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου αναφορικά με το κατάλυμα, τον επισιτισμό, την ψυχαγωγία, τη μετακίνηση αλλά και τις επικοινωνίες.

Η Κίνα ωστόσο, διακρίθηκε σε πολλούς τομείς, ιδιαίτερα μετά το 1978 και η βιομηχανία της φιλοξενίας δεν αποτέλεσε εξαίρεση. Όπως αναφέρουν οι Gao&Su(2019:337), στο πρώτο συνέδριο με θέμα τον τουρισμό που πραγματοποιήθηκε, η κυβέρνηση αποφάσισε πως κάθε επαρχία θα έπρεπε να χτίσει τουλάχιστον ένα ξενοδοχείο με σκοπό την υποστήριξη της τουριστικής ανάπτυξης, ενώ η αρχή έγινε το 1982, όταν μία κοινοπραξία ξενοδοχείων έκανε αισθητή την παρουσία της στην κινεζική αγορά. Τα ξενοδοχεία: “Beijing Jianguo Hotel” , “Guangzhou White Swan Hotel” και το “China World Hotel” υπό την αιγίδα του ξενοδοχειακού ομίλου “Hong Kong Peninsula Group Hotels” έδωσαν το έναυσμα της ανάπτυξης της βιομηχανίας της φιλοξενίας, ενώ η επιτυχία στη διαχείριση της παραπάνω συνεργασίας στάθηκε ορόσημο στη γενική ανάπτυξη του κλάδου, δημιουργώντας παράλληλα την ευκαιρία για ξένες επενδύσεις στον τομέα των ξενοδοχείων και συμβάλλοντας σημαντικά στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Οι Mao&Yang (2015:2) αναφέρουν πως η Κίνα μετατράπηκε σε ένα «παράδεισο» για πολυεθνικές ομάδες διαχείρισης ξενοδοχείων λόγω της ισχυρής τουριστικής ανάπτυξης που γνώρισε με την πάροδο του χρόνου. Ο όμιλος “Intercontinental Hotel Group” ήταν ο πρώτος που εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία για επένδυση στην Κίνα, ενώ ακολούθησαν το “Hilton” , το “Four Seasons”, η “Marriot” κ.α.

Εικόνα 3: 4 Seasons Πεκίνο

Πηγή: <https://www.fourseasons.com/beijing/>

Εικόνα 4: Intercontinental Shanghai Wonderland

Πηγή:
<https://www.ihg.com/intercontinental/hotels/us/en/shanghai/shghe/hoteldetail>

Η ανάπτυξη του διαδικτύου καθώς και η έλευση της εποχής της πληροφορίας επέφεραν αλλαγές στα τουριστικά κανάλια διανομής, στον σύνδεσμο δηλαδή μεταξύ των παραγωγών των τουριστικών υπηρεσιών και των πελατών (Garner&Bahri:1994:164 στο Κατσώνη:2018:86). Το 1999 ιδρύθηκε η “C-trip” (πλέον “Trip”) , ένας ηλεκτρονικός ταξιδιωτικός πράκτορας (OTA) διευκολύνοντας έτσι την ξενοδοχειακή ανάπτυξη στην Κίνα. Σύμφωνα με το Εθνικό Στατιστικό Γραφείο της Κίνας μέχρι το τέλος του 2019 υπήρχαν στην Κίνα πάνω από 2000 ξενοδοχεία 5 αστέρων κατατάσσοντας τη στη λίστα με τις χώρες που έχουν τα περισσότερα ξενοδοχεία αυτής της κατηγορίας(GTP Headlines).

Η ένταξη της χώρας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου το 2001, οι Ολυμπιακοί Αγώνες που έλαβαν χώρα στο Πεκίνο το 2008, η έκθεση “Shanghai World Expo” το 2010, καθώς και άλλα σημαντικά γεγονότα παγκόσμιας ή διεθνούς εμβέλειας, συνέλαβαν στην οικονομική ευημερία της

Κίνας, ενώ παράλληλα την μετατόπισαν στο κέντρο του ενδιαφέροντος, συνεισφέροντας κατά συνέπεια στην τουριστική ανάπτυξή της. Οι ξένες επενδύσεις σε ξενοδοχεία και καταλύματα αυξήθηκαν ενώ παράλληλα ενισχύθηκε και η Κινέζικη βιομηχανία φιλοξενίας. Ξενοδοχεία όπως το “Beijing Jianguo” , το “Tianzi Hotel” αλλά και ξενοδοχειακοί όμιλοι όπως ο “Shanghai Jin Jiang International Hotel Group”, “Hunan Huatian” κ.α. , αναδύθηκαν, αντιμετώπισαν την πρόκληση του ανταγωνισμού απέναντι σε ομίλους παγκόσμιας φήμης και κατάφεραν να δημιουργήσουν ισχυρά ονόματα στο χώρο της βιομηχανίας φιλοξενίας της Κίνας.

Σήμερα η Κίνα έχοντας κάνει άλματα προόδου στην ανάπτυξη της ξενοδοχειακής βιομηχανίας της, εστιάζει στην καινοτομία αλλά και στην υποστήριξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού μέσω εναλλακτικών τρόπων διαμονής και φιλοξενίας. Οι Gao&Su (2019:340) σε μία ανάλυσή τους για το 13^ο εθνικό πενταετές σχέδιο για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας (2016-2020) αναφέρουν πως προωθείται ιδιαίτερα η ανάπτυξη νέων μορφών ξενοδοχειακής βιομηχανίας, που ξεφεύγουν από την τυπική. Ιδιαίτερα διαδεδομένα είναι τα λεγόμενα “Homestays” , η φιλοξενία δηλαδή στο σπίτι μιας οικογένειας στην Κίνα. Συνηθίζεται περισσότερο σε αγροτικά χωριά, ενισχύοντας την ανάπτυξη του αγροτουρισμού και συνεισφέροντας στην μείωση της υπερβολικής αστικοποίησης, ωστόσο πλέον έχουν προκύψει πολλές ευκαιρίες για “Homestay” σε μεγάλες πόλεις όπως η Σαγκάη και το Πεκίνο. Ιδιαίτερη αρχιτεκτονική και τεχνοτροπίες, ανάπτυξη νέων τεχνολογιών με εφαρμογή στα ξενοδοχεία καθώς και αξιοσημείωτη προσπάθεια για την περιβαλλοντική βελτίωση σε δομές κατασκευής αλλά και λειτουργίας, με σκοπό το κατάλυμα να έχει το μικρότερο αποτύπωμα στο περιβάλλον, είναι μόνο μερικά από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εξέλιξης και της ανάπτυξης της ξενοδοχειακής βιομηχανίας της Κίνας σήμερα. Οι Gao&Su(2019:340) καταλήγουν στο συμπέρασμα πως ο πραγματικός ανταγωνισμός της ξενοδοχειακής βιομηχανίας είναι ο βαθμός ικανοποίησης των αναγκών και απαιτήσεων του πελάτη, καθώς και η δυνατότητα που θα έχει το εκάστοτε ξενοδοχείο να εκπληρώσει αυτές τις ανάγκες.

Κατά συνέπεια, επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι στην ξενοδοχειακή βιομηχανία της Κίνας, ο εκσυγχρονισμός, η βελτίωση των στρατηγικών Marketing και προώθησης του ξενοδοχειακού προϊόντος αλλά και η χρήση εξελιγμένης τεχνολογίας θα αποφέρουν καρπούς. Ωστόσο, οι τεχνολογικές εφαρμογές στα ξενοδοχεία, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό πως δεν αποτελούν πανάκεια, εφόσον όπως αναφέρουν και οι Gao&Su(2019:340), η ανθρώπινη επαφή είναι αναντικατάστατη και αποτελεί το βασικότερο παράγοντα της φιλοξενίας. Η ανάπτυξη συνεπώς

θα πρέπει να είναι πολυδιάστατη και να έχει στόχο όχι μόνο τις υλικές και πρακτικές αλλαγές αλλά και την καλλιέργεια εθνικής τουριστικής συνείδησης και παιδείας που είναι η υποδομή και η βάση για κάθε ανάπτυξη και τουριστική πρόοδο (Κικίλια:2013:12).

Εικόνα 5: Tianzi Hotel, επαρχία Hebei

Πηγή: <https://www.atlasobscura.com/places/tianzi-hotel>

2.3 Τουριστική εκπαίδευση

Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα, το βασικό θεμέλιο των τουριστικών υποδομών ενός τόπου, είναι οι άνθρωποι που θα τις στελεχώσουν και η ικανότητά τους να προωθήσουν το τουριστικό προϊόν, να το αναπτύξουν και να καταφέρουν να παρέχουν υψηλές τουριστικές υπηρεσίες. Ο τουρισμός αν και δεν αναγνωρίζεται μεμονωμένα ως επιστήμη, συντίθεται από ένα σύνολο επιστημών, όπως αυτή της κοινωνιολογίας, της οικονομικής, της ψυχολογίας, του μάρκετινγκ, εφόσον σχετίζεται με τον άνθρωπο και με την ανάγκη του να ταξιδεύει. Η ανάγκη αυτή δεν ανήκει στις πρωταρχικές, πράγμα που προσδίδει ιδιαιτερότητα στο τουριστικό προϊόν, εφόσον δεν πρόκειται για κάτι απτό, αλλά για κάτι άυλο και παράλληλα φθαρτό. Για τους λόγους αυτούς, η τουριστική εκπαίδευση και η ανάπτυξη τουριστικής συνείδησης κρίνονται απαραίτητα εργαλεία για την δημιουργία μιας άρτιας τουριστικής πολιτικής και διαχείρισης.

Η τουριστική ανάπτυξη που γνώρισε η Κίνα από το 1978 και μετά, επέφερε και τις αναγκαίες αλλαγές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εισάγοντας για πρώτη φορά προγράμματα διοίκησης τουρισμού και φιλοξενίας στα πανεπιστήμια και τις σχολές της χώρας. Σύμφωνα με την έκθεση για τη διεθνή εκπαίδευση τουρισμού: “Report on international tourism education”, που εξέδωσε η WTA το 2020, η τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση στην Κίνα, πέρασε από 3 αναπτυξιακά στάδια: αυτό της έναρξης από το 1979 μέχρι το 1998, αυτό της ανάπτυξης από το 1999 μέχρι το 2013 και αυτό της σταθεροποίησης από το 2013 μέχρι σήμερα. Τα στάδια αυτά βρίσκονται σε συγχρονισμό με τα στάδια ανάπτυξης της τουριστικής βιομηχανίας της χώρας (Jiechang&Jinhai:2018 στο WTA:2020:10).

Η καθιέρωση του τουρισμού ως βιομηχανία πλέον στη χώρα, δημιούργησε την ζήτηση εξειδικευμένων υπαλλήλων με την αντίστοιχη εκπαίδευση και τεχνογνωσία για να στελεχώσουν τις τουριστικές υποδομές της χώρας, δίνοντας προτεραιότητα στην ανάπτυξη της τουριστικής εκπαίδευσης. Η έναρξη, σύμφωνα με τον Zhao(1991:359) χρονολογείται το 1979, μόλις ένα χρόνο μετά την εφαρμογή της πολιτικής των ανοιχτών θυρών, με την ίδρυση του Τουριστικού Ινστιτούτου στη Σαγκάη. Η σχολή ανήκει στο Υπουργείο Τουρισμού της χώρας και βασικό της μέλημα ήταν να καλλιεργήσει τουριστικά στελέχη, ικανά να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της μεταρρύθμισης καθώς και να καλύψουν το έλλειμα ανθρώπινου δυναμικού στην Κινεζική τουριστική βιομηχανία. Παράλληλα, οι Xiao&Lam (2000:154) αναφέρουν πως δημιουργήθηκαν

προγράμματα και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, προσθέτοντας σε επαγγελματικά λύκεια την κατάρτιση ξενοδοχειακών υπηρεσιών, μαγειρικών τεχνών και ειδικών δεξιοτήτων.

Η εισαγωγή της διοίκησης τουρισμού σε προπτυχιακό επίπεδο πραγματοποιήθηκε το 1981, όπου το υπουργείο παιδείας ενέκρινε προπτυχιακά προγράμματα τουρισμού σε 8 πανεπιστήμια του Πεκίνου, της Σαγκάης, της Σιάν, της Χάνγκτζόου και της Νταλιάν. Ακολούθησαν πολλά κολλέγια, ιδιωτικές σχολές και πανεπιστήμια που εφάρμοσαν προγράμματα σχετικά με τον τουρισμό και την διοίκηση, αναπτύσσοντας το δικό τους πρόγραμμα σπουδών. Το 2000 πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες πανεπιστημιακές έρευνες με θέμα την εκπαίδευση και την διδασκαλία του τουρισμού σε ανώτατα ιδρύματα, με σκοπό την ανάπτυξη νέων στρατηγικών και μεθόδων ενώ παράλληλα εκδόθηκε το πρώτο πανεπιστημιακό σύγγραμμα που ανέλυε διεξοδικά την τουριστική διαχείριση, εκπαίδευση και πολιτική της Κίνας. Από το 2009 και μετά ακολούθησε πληθώρα συνεδρίων αναφορικά με τη βελτίωση της διδασκαλίας της διοίκησης τουρισμού καθώς και αρκετές μεταρρυθμίσεις στα προγράμματα σπουδών.

Από το 2013 μέχρι και σήμερα στόχος των μεταρρυθμίσεων είναι η δημιουργία πρότυπων, εκσυγχρονισμένων προγραμμάτων και η βελτιστοποίηση των ήδη υπαρχόντων, με σκοπό να συνδυάζουν το σύνολο επιστημών που απαιτούνται για την άρτια τουριστική διαχείριση, ακολουθώντας τους ρυθμούς της αγοράς και παράλληλα να προσφέρουν στους εκπαιδευόμενους την ικανότητα να είναι διορατικοί, ευαισθητοποιημένοι και απόλυτα καταρτισμένοι πάνω στον τουριστικό τομέα, που είναι ιδιαίτερα ευμετάβλητος, συνεπώς χρήζει συνεχούς ενημέρωσης και επιμόρφωσης. Πλέον, όλο και περισσότερα πανεπιστήμια και κολλέγια ιδρύουν τμήματα διοίκησης τουρισμού και φιλοξενίας, εφόσον σύμφωνα με τον WTA(2020:100), το 2016 υπήρχαν στο σύνολο 565 πανεπιστήμια και κολλέγια με αυτή την κατεύθυνση, αριθμός που αυξήθηκε στα 597 για το 2019. Στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στην έκθεση, καταδεικνύουν πως το 2016 πάνω από 140.000 φοιτητές εγγράφηκαν σε τμήματα διοίκησης τουρισμού και ξενοδοχειακών επαγγελμάτων, με το μεγαλύτερο μέρος ωστόσο αυτών να συγκεντρώνεται στην πρώτη κατεύθυνση.

Κεφάλαιο 3: Πολιτισμός-Πολιτιστική κληρονομιά

Ο κινεζικός πολιτισμός χρονολογείται χιλιάδες χρόνια πριν και θεωρείται η κορωνίδα της πολιτιστικής ανάπτυξης της Ασίας αλλά και του ευρύτερου κόσμου. Οι βασικοί πυλώνες του είναι η αρχιτεκτονική, η μουσική, η λογοτεχνία, οι πολεμικές τέχνες, η θρησκεία καθώς και η κινεζική κουζίνα. Στη σημερινή εποχή, είναι θεμιτό να αναφερθεί πως η κινεζική κουλτούρα διαμορφώνεται μέσω του συνδυασμού της παράδοσης αλλά και ενός πιο δυτικοποιημένου τρόπου ζωής. Ο συνδυασμός αυτός κρίθηκε απαραίτητος, ενώ ήταν και αναπόφευκτος λόγω της παγκοσμιοποίησης αλλά και της ανάγκης που υπήρχε για τη χώρα να αφομοιωθεί σε ένα ευρύτερο σύνολο. Η συνύπαρξη δύσης και ανατολής μπορεί να παρατηρηθεί στην αρχιτεκτονική, με τους πανύψηλους ουρανοξύστες και στον αντίποδα παραδοσιακά κινεζικά κτίσματα, στον ρουχισμό καθώς και στην κουζίνα.

Η Κίνα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί πολυπολιτισμική, εφόσον ο πολιτισμός της συνίσταται από 56 αναγνωρισμένες εθνοτικές ομάδες, με την μεγαλύτερη αυτών να είναι οι «Χαν» ή αλλιώς «Λαός των Χαν», αντιπροσωπεύοντας το 92% του πληθυσμού της Κίνας και το 18% του παγκόσμιου πληθυσμού. Όπως αναφέρει ο Tim Marshall(2015:73), οι Χαν διακρίνονται σε ομιλούντες μανδαρινικά, καντονέζικα και άλλες τοπικές διαλέκτους, ωστόσο τους ενώνει η κοινή εθνικότητα καθώς και το πολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο. “Hanyu” (汉语) σημαίνει «Κινεζική γλώσσα» και αποτελείται από τα ιδεογράμματα 汉 (Han= η φυλή των Χαν) και 语 (yu=γλώσσα), που ουσιαστικά θα μπορούσε να ερμηνευτεί και ως «η γλώσσα των Χαν». Ωστόσο, αν και την μεγαλύτερη επιρροή στην κινεζική κουλτούρα και πολιτισμό ασκεί η συγκεκριμένη ομάδα, οι υπόλοιπες 55 διατηρούν τις δικές τους πλούσιες παραδόσεις και έθιμα και αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του ευρύτερου κινεζικού πολιτισμού.

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η έκθεση “Travel and Tourism Competitiveness Report” καθιστά την Κίνα ως το 13^ο πιο ανταγωνιστικό προορισμό παγκοσμίως,

θεωρώντας ως ακρογωνιαίο λίθο της τουριστικής της ανάπτυξης τους πολιτιστικούς της πόρους καθώς και την άυλη πολιτιστική της κληρονομιά. Η χώρα το 1985 εντάχθηκε στη Διεθνή σύμβαση για την προστασία παγκόσμιας φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς και διαθέτει μέχρι σήμερα 55 μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO εκ των οποίων τα 37 είναι μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, τα 14 είναι φυσικά μνημεία και τα 4 είναι μικτά (φυσικής και πολιτιστικής) (UNESCO:2019).

Εικόνα 6: Χάρτης των μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς στην Κίνα (2015)

Πηγή: <http://orcp.hustoj.com/collections/world-heritage-list-china/>

3.1 Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς

«Ο κινεζικός πολιτισμός δεν ανήκει μόνο στην Κίνα, αλλά σε ολόκληρο τον κόσμο.»

Hu Jintao, Πρώην πρόεδρος της ΛΔΚ

Σε αυτό το κεφάλαιο, εφόσον δεν είναι εφικτό να περιληφθούν όλα, θα γίνει ενδεικτική αναφορά 6 Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Unesco στην Κίνα, αναδεικνύοντας την πολιτιστική, ιστορική και τουριστική σημασία τους για τη χώρα.

Εικόνα 7: Όρος Ταϊσάν-1987

Πηγή: <https://whc.unesco.org/en/list/437/>

Το όρος Ταϊσάν (Mount Taishan), το πιο γνωστό ιερό βουνό της Κίνας και ένα από τα 5 σημαντικότερα ιερά βουνά της, αποτέλεσε ορόσημο των αρχαίων κινέζικων πολιτισμών και

πεποιθήσεων. Σύμφωνα με την UNESCO, υπήρξε αντικείμενο λατρείας για πάνω από 3 χιλιετίες, ενώ τα καλλιτεχνικά αριστουργήματα που βρίσκονται εκεί, όπως αρχαίοι βωμοί, σκαλίσματα προσευχών και ρητών, πίνακες ζωγραφικής, γλυπτά καθώς και οι ναοί και τα μοναστήρια, εναρμονίζονται άριστα με το φυσικό περιβάλλον. Το μνημείο διαθέτει βαθιά πολιτιστική, επιστημονική και θρησκευτική αξία, ενώ θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό για όσους ασπάζονται τον Ταοϊσμό.

Το 1987 αναγνωρίστηκε επίσημα από την UNESCO ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς στην κατηγορία των μικτών μνημείων και το 2006 εισήχθη στο δίκτυο Παγκόσμιων Γεωπάρκων της UNESCO. Στατιστικά, οι θρησκευτικοί τουρίστες και προσκυνητές που επισκέπτονται το όρος ξεπερνούν τα 2 εκατομμύρια κάθε χρόνο, ενώ το ταξίδι καθώς και η ανάβαση προς την κορυφή θεωρούνται πολιτιστική διαδρομή. Πλέον, έχει υπάρξει σημαντική βελτίωση των υποδομών τόσο στη διαδρομή, όσο και στο χώρο γύρω από το μνημείο. Η σηματοδότηση είναι σωστά δομημένη, ενώ υπάρχουν αρκετά κέντρα επισκεπτών σε όλη την πορεία, καθώς και πλήθος ξενοδοχείων και καταλυμάτων στην κοντινότερη πόλη.

Εικόνα 8: Το Σινικό Τείχος-1987

Πηγή: <https://whc.unesco.org/en/list/438/>

Το Σινικό Τείχος ή διεθνώς το Μέγα Τείχος (The Great Wall) αποτελεί τη μεγαλύτερη ανθρώπινη κατασκευή στον κόσμο. Χτιζόταν από το 3^ο έως τον 17^ο αιώνα και το μήκος του ξεπέρασε τα 20.000 χιλιόμετρα, ξεκινώντας από την επαρχία Shanhaiquan στα ανατολικά, διασχίζοντας κοιλάδες, ερήμους, βουνά για να καταλήξει στην επαρχία Hebei στα δυτικά της χώρας. Αποτέλεσε την μεγαλύτερη στρατιωτική δομή στον κόσμο, εφόσον σύμφωνα με την αναφορά της UNESCO σκοπός της κατασκευής του ήταν η δημιουργία ενός προστατευτικού φάσματος κατά των εισβολών που δεχόταν η χώρα τότε από τον Βορρά.

Το 1987 αναγνωρίστηκε από την UNESCO ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς με βασικό κριτήριο την αριστουργηματική κατασκευή του, καθώς και την εναρμόνισή του με το τοπίο. Σημαντική κρίνεται η αναφορά στο γεγονός ότι το Σινικό Τείχος είναι η μοναδική ανθρώπινη κατασκευή που μπορεί να παρατηρηθεί από το διάστημα, καλύπτοντας την κλίμακα μίας ηπείρου. Το μνημείο αποτελεί σύμβολο της ιστορίας και της στρατιωτικής αρχιτεκτονικής της Κίνας, αναδεικνύοντας την στρατηγική που εφάρμοσε προκειμένου να προστατευτεί από τις

εξωτερικές επιθέσεις και να διατηρήσει τον πολιτισμό και τα έθιμά της από τους εισβολείς. Διαθέτει ασύγκριτη επιστημονική, ιστορική και αισθητική αξία, ενώ αποτέλεσε έμπνευση για συγγραφείς και καλλιτέχνες ως εθνικό σύμβολο της προστασίας της χώρας και των ανθρώπων της.

Εικόνα 9: Η απαγορευμένη πόλη/ Αυτοκρατορική πόλη-1987

Πηγή: <https://whc.unesco.org/en/list/439/gallery/>

Η Απαγορευμένη Πόλη βρίσκεται στο Πεκίνο και υπήρξε αυτοκρατορικό ανάκτορο κατά την εποχή των δυναστειών Μινγκ και Τσινγκ (Imperial Palaces Of The Ming And Qing Dynasties), αποτελώντας κύριο σύμβολο του κινέζικου πολιτισμού εκείνης της εποχής. Το όνομά της προέρχεται από το γεγονός ότι η είσοδος στην πόλη ήταν απαγορευμένη σε οποιονδήποτε δεν είχε προσκαλέσει ο αυτοκράτορας, ενώ η τιμωρία ήταν ο θάνατος. Πρόκειται για ένα εντυπωσιακό αρχιτεκτονικό συγκρότημα με κήπους και περισσότερα από 9.000 δωμάτια που πλέον φιλοξενούν

έργα τέχνης, συλλογές της βασιλικής οικογένειας καθώς και αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν στην καθημερινότητά τους, αρχεία αλλά και γραπτά, που αποτελούν μαρτυρία της κουλτούρας, των ηθών και των εθίμων εκείνης της εποχής. Η Απαγορευμένη Πόλη αναγνωρίστηκε από την UNESCO ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 1987 και πλέον λειτουργεί ως παλάτι μουσείο.

Εικόνα 10: Μασωλείο του πρώτου αυτοκράτορα Τσιν-1987

Πηγή: <http://whc.unesco.org/en/list/441/gallery/>

Ο στρατός από Τερακότα βρίσκεται στο μασωλείο του πρώτου Κινέζου αυτοκράτορα Τσιν Σι Χουάνγκ (Qinshihuang), του ιδρυτή της πρώτης αυτοκρατορίας στην Κίνα κατά τον 3^ο αιώνα ,της δυναστείας Τσιν. Ο αυτοκράτορας Τσιν κυβέρνησε από την νεαρή ηλικία των 13 ετών μέχρι και το τέλος της ζωής του, καταφέροντας να δημιουργήσει μία δυναστεία με αξιοσημείωτη πολιτική, οικονομική αλλά και στρατιωτική ισχύ, ενισχύοντας το κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο της

αυτοκρατορίας του. Στην εποχή που διετέλεσε αυτοκράτορας, πραγματοποίησε σημαντικές κινήσεις για την ανάπτυξη της Κίνας. Βελτίωσε τις υποδομές, ανέπτυξε τις τέχνες και τα γράμματα, ολοκλήρωσε το Σινικό τείχος, καθώς και δημιούργησε το μασωλείο του με χιλιάδες στρατιώτες από τερακότα, άρματα και όπλα, για να τον προστατεύουν μετά τον θάνατό του. Το μνημείο αναγνωρίστηκε από την UNESCO το 1987, λειτουργεί πλέον ως μουσείο και αρχαιολογικός χώρος, ενώ το 2019 υποδέχτηκε πάνω από 9 εκατομμύρια τουρίστες(Chinadaily.com:2020).

Εικόνα 11: Αρχαιολογικός χώρος του ανθρώπου του Πεκίνου στο Ζουκουντιάν-1978

Πηγή: <http://whc.unesco.org/en/list/449/gallery/>

Το μουσείο του Πεκίνου ή αλλιώς το ανθρωπολογικό μουσείο στη Ζουκουντιάν, μια επαρχία κοντά στο Πεκίνο εκθέτει τα ευρήματα του πρώτου προϊστορικού ανθρώπου όχι μόνο στην Κίνα αλλά σε ολόκληρη την Ασία. Πρόκειται για μία εν συνεχεία επιστημονική αναζήτηση του συνδετικού κρίκου που λείπει από την εξέλιξη του ανθρώπου. Στην τοποθεσία απαντώνται απολιθώματα οστών, εργαλεία καθώς και άλλες ενδείξεις της ζωής των αρχαίων προγόνων. Ο

άνθρωπος του Πεκίνου, αναγνωρίστηκε ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς από την UNESCO το 1978 και αποτελεί ορόσημο για την επιστήμη της ανθρωπολογίας.

Εικόνα 12: Σπήλαια Μογκάο-1978

Πηγή: <http://whc.unesco.org/en/list/440/>

Τα σπήλαια Μογκάο απαρτίζονται από ένα δίκτυο 492 ναών και εκτείνονται κατά μήκος της διαδρομής του μεταξιού. Σύμφωνα με την UNESCO αποτελούν το «θησαυροφυλάκιο» της βουδιστικής τέχνης παγκοσμίως, εφόσον στους 492 ναούς απαντάται πληθώρα τοιχογραφιών,

ζωγραφικών γλυπτών καθώς και υλικών που απεικονίζουν διάφορες πτυχές της κουλτούρας, του πολιτισμού και των τεχνών της Κίνας. Μέσα από τα σπήλαια, ζωντανεύουν έθιμα και εικόνες που ξεκινούν πριν από χιλιετίες, παραχωρώντας μία κληρονομιά με μεγάλη αισθητική, πολιτιστική, θρησκευτική αλλά και ιστορική αξία.

3.2 Άυλη πολιτισμική κληρονομιά

Η άυλη πολιτισμική κληρονομιά, αποτελεί βασικό θεμέλιο του σύγχρονου πολιτισμού και παράλληλα ενισχύει την ανάπτυξη του παγκόσμιου πολιτισμού. Πρόκειται για την παρακαταθήκη των πολιτισμών, που όπως ορίζει η UNESCO δεν περιορίζεται στα μνημεία, τους αρχαιολογικούς χώρους ή τις συλλογές αντικειμένων, αλλά επεκτείνεται σε άλλες εκφάνσεις της ζωής όπως είναι οι παραδόσεις, τα έθιμα, οι τέχνες του θεάματος, οι τελετουργίες, οι εορτασμοί και διάφορες άλλες κοινωνικές πρακτικές. Η Μοίρα(2019:20) τονίζει πως η προστασία και κατανόηση της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς ενισχύει την συνοχή του πολιτισμού καθώς και ενθαρρύνει τον διαπολιτισμικό διάλογο και τον αμοιβαίο σεβασμό για άλλους διαφορετικούς τρόπους ζωής.

Η Κίνα, μία χώρα που η ιστορία της χρονολογείται πάνω από 5000 χρόνια πριν, διαθέτει ανεξάντλητους πόρους άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα τεχνών αλλά και πρακτικών, όπως η παραδοσιακή μουσική και ο χορός, η ζωγραφική, οι πολεμικές τέχνες, τα ιδιαίτερα έθιμα της κάθε φυλής, διάφορα φεστιβάλ και εορτασμοί, καθώς και εξειδικευμένες ιατρικές πρακτικές. Η διατήρηση και προστασία της πολιτισμικής ταυτότητας ενός τόπου, αποτελούν κύριο μέλημα της κοινότητας, εφόσον η παγκοσμιοποίηση και ο σύγχρονος τρόπος ζωής απειλούν να παραγκωνίσουν, ακόμη και να εξαλείψουν την παραδοσιακή κουλτούρα.

Ο Hwee-san(2018:1) παρατηρεί πως τη στιγμή που άλλες χώρες της Ανατολής είχαν ήδη αναλάβει δράση για να μην παρασυρθεί η ιδιαίτερη κουλτούρα τους από το κύμα του εκσυγχρονισμού και τις επιρροές του δυτικού πολιτισμού, η Κίνα ήταν ακόμη αδρανής. Η αδράνεια αυτή έγκειται στις ταραχώδεις πολιτικές εξελίξεις που τριβέλιζαν τη χώρα και παράλληλα εμπόδιζαν κάθε μορφή πολιτισμικής ανάπτυξης. Η προσέγγιση της ανάγκης διαφύλαξης της άυλης πολιτισμικής της κληρονομιάς, καθώς και οι προσπάθειες που έγιναν

αναφορικά με αυτό το εγχείρημα, ξεκίνησαν από το 1980 και μετά. Η σωρεία πολιτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αλλαγών που είχαν πραγματοποιηθεί στη χώρα μετά τις μεταρρυθμίσεις, σε συνδυασμό με τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης, άνοιξαν το διάλογο αναφορικά με την επιτακτική ανάγκη προφύλαξης της πολιτισμικής της ταυτότητας. Ακολούθως, όπως αναφέρει ο Hwee-san(2018:2) το 2001 και το 2003 τα αρμόδια κυβερνητικά όργανα έκαναν τις απαραίτητες διαδικασίες για την προστασία της όπερας Kunqu και της παραδοσιακής μουσικής επτάχορδων οργάνων “guqin” υπό την αιγίδα του προγράμματος της UNESCO για την διακήρυξη των αριστουργημάτων της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς, ένα πρόγραμμα που αποτέλεσε το μεταβατικό στάδιο του σημερινού καταλόγου της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς(UNESCO:άρθρο 31.3).

Οι κινήσεις αυτές αποτέλεσαν το έναυσμα για την υπογραφή της σύμβασης για τη διαφύλαξη της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς της UNESCO, με την Κίνα να έχει σήμερα 42 καταγεγραμμένες πολιτισμικές εκφάνσεις, αριθμός που τη φέρνει παγκοσμίως στην πρώτη θέση ανταγωνιστικότητας για την άυλη πολιτισμική της κληρονομιά(WEF:2019:32). Πρόκειται για ένα σύνολο τεχνών που αφηγείται την ιστορία και την πολιτισμική πολυμορφία της χώρας μέσα από εικαστικές τέχνες, τέχνες θεάματος, εορτασμούς, τελετουργίες, πανηγύρια, φεστιβάλ, αθλήματα κ.α. και φυσικά αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του τουριστικού προϊόντος που διαθέτει και προωθεί η Κίνα.

Κεφάλαιο 4^ο: Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Κίνα

Στη σημερινή εποχή, είναι αποδεκτό να αναφερθεί ότι ο τουρισμός στέκεται πολύτιμος αρωγός για την οικονομία, τον πολιτισμό καθώς και την κοινωνική συνοχή των κρατών. Ωστόσο όταν αυτός γίνεται μαζικός, αποφέρει τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα, επιβαρύνοντας τόσο τους τομείς που σε άλλη περίπτωση θα ενίσχυε, όσο και το περιβάλλον, ενώ παράλληλα υποβαθμίζει το τουριστικό προϊόν.

Η Κίνα, όντας μία χώρα που διαθέτει πληθώρα πολιτιστικών και φυσικών πόρων καθώς και ποικιλία θρησκευτικών και λαογραφικών ερεθισμάτων, έχει ξεκινήσει να καινοτομεί αξιοποιώντας νέες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, με σκοπό να συναντήσει την ποιότητα των τουριστικών αναγκών καθώς και να καλύψει την αυξανόμενη ζήτηση. Η τουριστική βιομηχανία της Κίνας πλέον δεν ενσωματώνει μόνο τις τουριστικές υποδομές που σχετίζονται άμεσα με τον τουρισμό, όπως τα καταλύματα, οι μεταφορές, η εστίαση, αλλά θεσπίζει συνεργασίες με άλλους τομείς, όπως αυτόν της τεχνολογίας, του αθλητισμού, του πολιτισμού, σκιαγραφώντας τον πραγματικό χαρακτήρα του τουρισμού, που δεν είναι άλλος από «πολυδιάστατος».

Κεφάλαιο 5^ο: Θρησκευτικός τουρισμός και προσκύνημα στην Κίνα

5.1 Η θρησκεία στην Κίνα

Η Κίνα είναι μία χώρα με ποικιλία θρησκευτικών πεποιθήσεων και πρακτικών, με αυτές του Βουδισμού, του Ταοϊσμού, του Κομφουκιανισμού, του Ισλαμισμού, του Καθολικισμού και του Προτεσταντισμού να υπερτερούν καθώς και να αναγνωρίζονται από την κινεζική κυβέρνηση. Σύμφωνα με τον Fengang Yang(2012:3) για περισσότερα από 20 χρόνια, η Κίνα έκανε προσπάθειες αναβίωσης των θρησκευτικών παραδόσεων, πρακτικών και εθίμων της, αναστηλώνοντας ναούς, εκκλησίες, τζαμιά και χώρους θρησκευτικής λατρείας, με σκοπό να καταφέρει να αποτινάξει τις βάνουσες προσπάθειες εξάλειψης της θρησκείας, που πραγματοποιήθηκαν κατά την Πολιτιστική Επανάσταση(1966-1976). Η περίοδος της

Πολιτιστικής Επανάστασης, όπως αναφέρει και σε άρθρο για την ελευθερία των θρησκευτικών πεποιθήσεων στη χώρα η Κινεζική Πρεσβεία (Embassy of The People's Republic Of China in the USA:1997), επέφερε καταστροφικές επιπτώσεις τόσο για την κοινωνία όσο και για τον πολιτισμό της Κίνας, εφόσον απαγορεύτηκε κάθε μορφή θρησκευτικής λατρείας, διακινδυνεύοντας η χώρα να χάσει για πάντα την ιδιαίτερη ταυτότητά της, καθώς και να ενταχθεί σε ένα καθεστώς που θα καταργούσε αυτονόητα ανθρώπινα δικαιώματα όπως η ελεύθερη βούληση και η ανεξιθρησκεία.

Ωστόσο οι προσπάθειες που πραγματοποιήθηκαν τόσο από την κυβέρνηση, όσο και από λοιπούς αρμόδιους φορείς ήταν συλλογικές και στοχευμένες, με σκοπό την υποστήριξη και την ενθάρρυνση των πιστών οποιασδήποτε θρησκείας, καθώς και την κατανόηση πως η κάθε θρησκεία αποτελεί ένα ξεχωριστό μέρος που συνθέτει την κινεζική κουλτούρα και παράδοση, καθώς και συμβάλλει στην προαγωγή της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Πλέον, στην Κίνα υφίσταται μια πολιτική ελευθερίας αναφορικά με την θρησκεία από την κυβέρνηση, που παράλληλα συμβαδίζει με τις εθνικές συνθήκες της χώρας.

Ο Mario Poceski, καθηγητής Βουδιστικών σπουδών και Κινέζικων θρησκειών, αναφέρει στο περιοδικό “The Conversation”(2021) πως ενώ ο αθεϊσμός αποτελεί την επίσημη ιδεολογία της Κίνας, μετά από έρευνες που πραγματοποιήθηκαν, φαίνεται πως ένα ποσοστό της τάξεως του 48,2% ασκεί κάποια μορφή θρησκευτικού ασπασμού ή έχει κάποια θρησκευτική καταγωγή με σκοπό την πνευματική διέξοδο ή την κάλυψη της θρησκευτικής ανάγκης. Ο Poceski παρατηρεί επίσης μια αύξηση σε ναούς, προσκυνήματα καθώς και θρησκευτικές εορτές και γεγονότα, φτάνοντας στο συμπέρασμα πως οι Κινέζοι δεν ασπάζονται αποκλειστικά μία μόνο πίστη, καθώς και πολλές φορές δεν έχουν ξεκάθαρη θρησκευτική ταυτότητα, αλλά ασκούν ένα πρότυπο θρησκευτικής ευσέβειας μέσα από διάφορες πεποιθήσεις και πρακτικές. Το πρότυπο αυτό κινείται κυρίως ανάμεσα σε πτυχές του Βουδισμού, του Ταοϊσμού και του Κομφουκιανισμού, εστιάζοντας στην φιλοσοφία και τα ηθικά διδάγματα των παραπάνω θρησκειών, ενώ αποδίδεται μέσα από επισκέψεις σε ναούς και προσκυνήματα, συμμετοχή σε θρησκευτικές τελετές, λατρεία ποικίλων ουράνιων θεοτήτων καθώς και τον ασπασμό της εναρμόνισης του ανθρώπου με το ευρύτερο σύνολο, γνωστό και ως “Feng Shui”.

5.2 Εννοιολογική προσέγγιση του θρησκευτικού τουρισμού

Ο θρησκευτικός τουρισμός, μπορεί σαν έννοια να φαίνεται πρωτόγνωρη, εφόσον πολλές φορές η έννοια του τουρισμού γενικότερα συγχέεται αποκλειστικά με την ψυχαγωγία, ωστόσο, το ταξίδι με κίνητρο θρησκευτικούς λόγους απαντάται από την αρχαιότητα και αφορά όλες τις θρησκείες. Με βάση τη Μοίρα(2019:51), διαπιστώνεται ότι πρόκειται για ένα βιωματικό ταξίδι που έχει έντονο το στοιχείο της περιπέτειας, εφόσον ο ταξιδιώτης ακολουθεί μια συγκεκριμένη πορεία για να φτάσει στο προσκύνημα, που συνήθως είναι τα βήματα κάποιου αγίου ή ιερού προσώπου, έρχεται σε επαφή με τη φύση, αντιμετωπίζει ποικίλων ειδών δυσκολίες και φυσικά γνωρίζει νέους ανθρώπους και πολιτισμούς. Παράλληλα, πρόκειται για ένα πνευματικό ταξίδι, που προσφέρει στον άνθρωπο νέες εμπειρίες, καθώς και τον φέρνει πιο κοντά στη βαθύτερη γνωριμία με τον εαυτό του καθώς και την πνευματική αυτοβελτίωση.

Σημαντική κρίνεται η αναφορά στη διαφοροποίηση του θρησκευτικού τουρίστα από τον προσκυνητή. Ο διαχωρισμός αυτός είναι αναγκαίος, εφόσον ο θρησκευτικός τουρισμός σαν είδος θα μπορούσε να θεωρηθεί υποκατηγορία του πολιτισμικού τουρισμού. Κατά συνέπεια, κάποιος που επιθυμεί να ενασχοληθεί με τον θρησκευτικό τουρισμό, να ταξιδέψει προς ένα προσκύνημα, ή να επισκεφτεί ιερούς χώρους, δεν χρειάζεται απαραίτητα να είναι πιστός ή να ασπάζεται τη συγκεκριμένη θρησκεία. Ακόμα κι αν το ταξίδι λέγεται προσκύνημα, ο θρησκευτικός τουρίστας θα αναζητήσει και τις λοιπές κοσμικές εμπειρίες (διαμονή, εστίαση, ψυχαγωγία) και θα συλλέξει την εμπειρία αυτή όπως εκείνος την επιθυμεί. Αντίθετα, όταν γίνεται αναφορά σε προσκυνητή, πρόκειται για έναν άνθρωπο πιστό σε κάποια θρησκεία, που για εκείνον το προσκύνημα είναι ένας πνευματικός στόχος που θα τον φέρει πιο κοντά με το ιερό πρόσωπο αλλά και τον ίδιο του τον εαυτό.

5.3 Ο θρησκευτικός τουρισμός στην Κίνα

Ο Zhang Mu(2007:101, στο Shepherd:2018:37) περιγράφει τον θρησκευτικό τουρισμό στην Κίνα ως : «Μια ειδική τουριστική δραστηριότητα προσανατολισμένη από θρησκευτικά και πολιτισμικά στοιχεία που ακμάζει σε ένα συγκεκριμένο οικολογικό, πολιτιστικό περιβάλλον.» Έχοντας ως

δεδομένο, το γεγονός ότι οι περισσότεροι Κινέζοι, δεν ασκούν κάποια μεμονωμένη θρησκευτική πρακτική, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο υποκεφάλαιο, διαπιστώνεται το γεγονός ότι, παρόλο που οι επισκέψεις σε ιερά μνημεία και ιστορικούς τόπους προσκυνήματος είναι πολλές, έχουν κυρίως πολιτιστικά και ιστορικά κίνητρα. Επίσημα στατιστικά στοιχεία, υποδηλώνουν πως μόνο το 10% των επισκεπτών σε θρησκευτικά προσκυνήματα στην Κίνα αφορά προσκυνητές, ενώ σε έρευνα που διεξάχθηκε την περίοδο που το ιερό βουνό Wutai ήταν υποψήφιο για την ένταξή του στην UNESCO ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, διαπιστώθηκε το γεγονός ότι μόνο 1 στους 8 επισκέπτες ήρθε για θρησκευτικούς λόγους, ενώ όλοι οι υπόλοιποι ήταν θρησκευτικοί τουρίστες (Stepherd:2018:37).

Τα κύρια χαρακτηριστικά του κινέζικου προσκυνήματος κυμαίνονται γύρω από τον Ταοϊσμό και τον Βουδισμό, εφόσον πρόκειται για ιδιαίτερα διαδεδομένες θρησκείες στην χώρα, με ηθικά και φιλοσοφικά διδάγματα που ασπάζονται ακόμα και εκείνοι που δεν έχουν κάποια συγκεκριμένη θρησκευτική ταυτότητα(Özkan:2013:6). Και οι δύο αυτές θρησκείες έχουν ένα συγγενή προορισμό προσκυνήματος, και αυτός είναι τα «ιερά βουνά», που πιστεύεται πως διαθέτουν μια ιδιαίτερη αύρα, που είναι ανεξάρτητη από το δομημένο χώρο(Stepherd:2018:40). Κατά συνέπεια, μεγάλο εύρος προσκυνημάτων και ιερών τόπων στην Κίνα είναι βουνά, ή ναοί και μοναστήρια που βρίσκονται σε βουνά.

Εικόνα 13: Τουρίστες/προσκυνητές στη διαδρομή προς το ιερό βουνό Kailash

Πηγή: Junchuan Wanga,Qiuju Luo,a, Songshan (Sam) Huangc , Rong Yang:2020:5

5.4 Προσκυνήματα- Θρησκευτικά Μνημεία στην Κίνα

5.4.1 Ιερό βουνό Wutai

Εικόνα 14: Ιερό βουνό Wutai

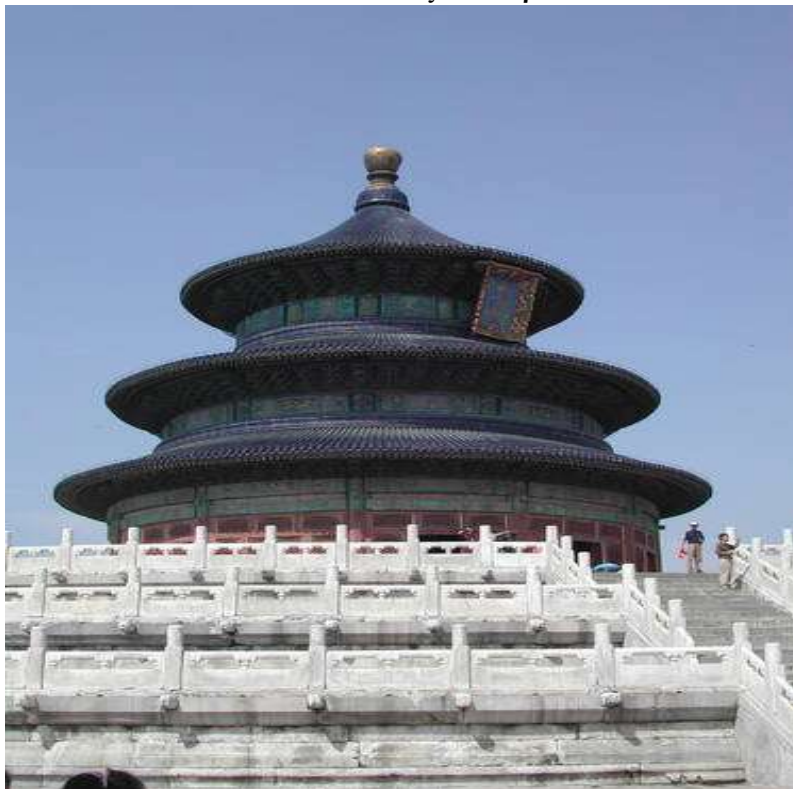
Πηγή: <https://whc.unesco.org/en/list/1279/gallery/>

Το βουνό Wutai βρίσκεται στην επαρχία Shanxi, κοντά στο Πεκίνο και διαθέτει 5 επίπεδες κορυφές. Πρόκειται για βουδιστικό ιερό βουνό που φιλοξενεί 41 μοναστήρια, πολλούς ναούς καθώς και ένα συγκρότημα 500 αγαλμάτων που προβάλλουν βουδιστικές ιστορίες μέσα από τρισδιάστατες εικόνες (UNESCO). Μόλις το 1982 αναγνωρίστηκε ως Εθνικό Πάρκο και Εθνικό Γραφικό Σημείο, από το συμβούλιο της Επικρατείας, καθώς και Εθνικό Δάσος το 1992, ενώ το 2009 εισάχθηκε στη λίστα μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Το βουνό δέχεται κάθε χρόνο περισσότερους από 2,5 εκατομμύρια επισκέπτες, ωστόσο τα κίνητρα και οι κατηγορίες των επισκεπτών δεν έχουν αποσαφηνιστεί πλήρως. Σύμφωνα με τον Shepherd(2018:43) στους ναούς του Wutai πραγματοποιούνται διάφορες θρησκευτικές τελετές και

εορτασμοί που αφορούν τη Βουδιστική θρησκεία, ωστόσο επειδή πρόκειται παράλληλα και για ένα Εθνικό Πάρκο με ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων, δεν είναι εφικτό να ξεχωρίσουν οι θρησκευτικοί τουρίστες από τους προσκυνητές. Ο Shepherd(2018:44) αναφέρει πως οι επισκέπτες εφόσον εισέλθουν σε μια αίθουσα καλωσορίσματος και αγοράσουν τα εισιτήριά τους, μπορούν να κινηθούν σε όλη την έκταση του πάρκου, ενώ τα ερωτηματολόγια που δίνονται στα τοπικά ξενοδοχεία και καταλύματα δεν αναφέρονται στα κίνητρα των επισκεπτών. Από το συνολικό ποσοστό επισκεψιμότητας, λίγοι είναι οι ακόλουθοι της διαδρομής του προσκυνήματος προς τις 5 κορυφές, εφόσον οι περισσότεροι τουρίστες καλύπτουν αυτές τις διαδρομές με τουριστικά λεωφορεία ή αυτοκίνητα, περιηγούνται κυρίως στα μεγάλα αξιοθέατα μαζικά και επιλέγουν ψυχαγωγικές δραστηριότητες όπως η όπερα του Shanxi. Παρόλα αυτά, ο Shepherd επιμένει, πως είτε είναι θρησκευτικοί τουρίστες, είτε προσκυνητές, κοινός παρονομαστής στα κίνητρα επίσκεψης είναι η λατρεία προς το Βούδα ή τα διδάγματα αυτού.

5.4.2 Ο Ναός του Ουρανού

Εικόνα 15: Ο Ναός του Ουρανού

Πηγή: <https://whc.unesco.org/en/list/881/gallery/>

Ο Ναός του Ουρανού, βρίσκεται στο Πεκίνο, μέσα στο πάρκο Τιαντάν και εκτείνεται σε πάνω από 267 στρέμματα. Πρόκειται για ένα συγκρότημα θρησκευτικών κτιρίων και ναών, με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική και σχεδιασμό που φέρεται να υπάρχει από τη δυναστεία των Μινγκ, όταν σε αυτό λάμβαναν χώρα διάφορες τελετουργίες και προσευχές που έκανε ο αυτοκράτορας. Το πάρκο άνοιξε τις πύλες του στον κόσμο το 1918, ενώ το 1998 αναγνωρίστηκε από την UNESCO ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Διαθέτει τρία κτίρια με όχι μόνο θρησκευτικό αλλά και ιστορικό καθώς και αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, που εκτείνονται από το Βορρά προς το Νότο:

- Η αίθουσα προσευχής για καλές συγκομιδές
- Ο κυκλικός βωμός
- Το αυτοκρατορικό θόλο του ουρανού

Ο Ναός του Ουρανού πλέον, πέρα από θρησκευτικό μνημείο και προσκύνημα, θεωρείται και πολιτιστικό πάρκο, εφόσον στον προαύλιο χώρο του λαμβάνουν χώρα μαθήματα πολεμικών τεχνών, διαλογισμού καθώς και τοπικών χορών, εκτυλίσσοντας τη λαογραφία, τις παραδόσεις και την κουλτούρα της εποχής.

Εικόνα 16:Τοπικοί χοροί στο πάρκο του Ναού του Ουρανού

Πηγή: <https://www.chinahighlights.com/beijing/attraction/temple-of-heaven.htm>

5.4.3 Το παλάτι Ποτάλα στη Λάσα

Εικόνα 17: Ιστορικό συγκρότημα του ανακτόρου της Ποτάλα, στη Λάσα

Πηγή: <https://whc.unesco.org/en/list/707/gallery/>

Το παλάτι Ποτάλα βρίσκεται στη Λάσα, την παραδοσιακή πρωτεύουσα του Θιβέτ. Σύμφωνα με την περιγραφή της UNESCO, τα λευκά και κόκκινα παλάτια του ανακτόρου, καθώς και τα υπόλοιπα κτίρια του συγκροτήματος, υψώνονται σε ένα βραχώδη λόφο του Κόκκινου όρους, σε υψόμετρο 3.700 μέτρων, με θέα την πόλη της Λάσα. Η Ποτάλα αποτελεί ένα συγκρότημα ναών, θρησκευτικών χώρων, μοναστηριών και παλατιών, ενώ υπήρξε η χειμερινή κατοικία του Δαλάι Λάμα. Χωρίζεται σε δύο ευδιάκριτα μέρη, λόγω της διαφοράς χρώματος: το λευκό και το κόκκινο παλάτι. Το λευκό παλάτι περιέχει την αίθουσα που πραγματοποιούνταν τελετές, το θρόνο του Δαλάι Λάμα καθώς και ιδιωτικά δωμάτια. Στη συλλογή του παλατιού συγκαταλέγονται

τοιχογραφίες, γλυπτά, πίνακες ζωγραφικής, αντικείμενα από χρυσό και νεφρίτη καθώς και ποικιλία ιστορικών και θρησκευτικών εγγράφων. Το κόκκινο παλάτι, επίσης διακοσμημένο με έργα βουδιστικής τέχνης, περιέχει επιχρυσωμένες τύμβους των προηγούμενων Δαλάι Λάμα, ενώ στα περίχωρα υπάρχει το συγκρότημα ναών και ανακτόρων Νορμπουλίνγκα, που υπήρξε θερινό παλάτι του Δαλάι Λάμα(Μοίρα:2019:443). Το ανάκτορο συνολικά, συμβολίζει τη σημασία του Βουδισμού για το Θιβέτ και το ρόλο του στην διοίκησή του. Σήμερα, αποτελεί κρατικό μνημείο, καθώς και ένα από τα δημοφιλέστερα τουριστικά αξιοθέατα στην Κίνα. Το 1994 εντάχθηκε στον κατάλογο της UNESCO, όχι μόνο για τη θρησκευτική, αλλά και για την ιστορική, αρχιτεκτονική και ακαδημαϊκή αξία που διαθέτει. Το ανάκτορο πέρα από τους προσκυνητές, υποδέχεται εκατομμύρια επισκέπτες, που θέλουν να θαυμάσουν αυτό το μνημείο, έχοντας διαφορετικά κίνητρα που κυμαίνονται γύρω από τον πολυδιάστατο χαρακτήρα του.

Κεφάλαιο 6^ο: Οικοτουρισμός στην Κίνα

6.1 Εννοιολογική προσέγγιση του οικοτουρισμού

Ο οικοτουρισμός είναι μία ειδική μορφή τουρισμού που στόχο έχει την ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του ανθρώπου στους προορισμούς που επισκέπτεται. Η Μοίρα(2018:50) αναφέρει πως πρόκειται για ένα ταξίδι υπεύθυνο περιβαλλοντικά σε άθικτες φυσικές περιοχές με στόχο την απόλαυση της φύσης καθώς και την προστασία αυτής. Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του UNWTO, οικοτουρισμός θεωρείται η μορφή τουρισμού που διαθέτει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Ταξίδι που βασίζεται στη φύση και κύριο κίνητρο των ταξιδιωτών είναι η παρατήρηση αυτής καθώς και των πολιτισμών που αναπτύσσονται στο εκάστοτε φυσικό τοπίο

- Περιέχει εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος
- Το ταξίδι δύναται να οργανωθεί από εξειδικευμένους τουριστικούς πράκτορες (χωρίς να είναι απαραίτητο)
- Η επιχειρηματικότητα πίσω από αυτό το εγχείρημα, οι συνεργάτες δηλαδή που θα παρέχουν τις υπηρεσίες φιλοξενίας, εστίασης και ψυχαγωγίας συνίσταται να είναι μικρές τοπικές και παραδοσιακές επιχειρήσεις
- Το ταξίδι έχει στόχο να ελαχιστοποιήσει τις επιπτώσεις τόσο στο περιβαλλοντικό όσο και στο κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον του προορισμού

6.2 Οικοτουρισμός στην Κίνα

Σύμφωνα με τους Li,Zhang,Gao,Huang,Cui,Liu,Fang,Ren,Fornacca&Xiao(2019:3) από τη δεκαετία του 1990, ξεκίνησε να αναπτύσσεται ο οικοτουρισμός στην Κίνα και εξαπλώθηκε ταχύτατα, με σκοπό την αύξηση του τουρισμού στις φτωχότερες περιοχές με βιώσιμο τρόπο, καθώς και την ευαισθητοποίηση του κόσμου αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος, μέσω της προώθησης ενός μοντέλο οικολογικού πολιτισμού. Χρονιά-ορόσημο θεωρείται το 1995 οπού δημοσιεύτηκε η πρώτη μελέτη με τίτλο: «Προτάσεις για την ανάπτυξη του οικοτουρισμού στην Κίνα», ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκε το πρώτο συνέδριο για το θέμα, με τίτλο: “Chinese Ecotourism Symposium”. Η Εθνική Διοίκηση Τουρισμού της Κίνας, ανακήρυξε το 1999 ως «Έτος τουρισμού σε οικολογικό περιβάλλον» και το 2009 ως έτος οικοτουρισμού.

Οι Wen&Ximmin(2008:567) παρατηρούν πως υπάρχουν κάποιες διαφοροποιήσεις γύρω από τους ορισμούς του οικοτουρισμού μεταξύ Κίνας και Δύσης, εφόσον διαφέρουν οι οικολογικές τους αξίες. Συνεχίζοντας την ανάλυσή τους, αναφέρουν πως οι δυτικοί διαχωρίζουν τον άνθρωπο από τη φύση, ενώ η Αρχαία Κινεζική παράδοση θέλει τη φύση και τον άνθρωπο να είναι ένα. Με βάση αυτή τη θεώρηση, οι Chen&Liu(1998, στο Wen&Ximmin(2008:568) υποστηρίζουν πως

το αντικείμενο έρευνας του οικοτουρισμού θα πρέπει να εκτείνεται πέρα από τα φυσικά τοπία και σε ιστορικά πολιτιστικά τοπία, καθώς και σε συγκεκριμένα κοινωνικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα. Οι Liu&Zhang(2004, στο Wen&Ximmin:2008:568) αναφέρουν χαρακτηριστικά πως στην Κίνα, υπάρχει πληθώρα προορισμών που η φύση και ο πολιτισμός είναι αχώριστοι, με συνέπεια οι πολιτιστικοί πόροι, να δημιουργούν το εύφορο έδαφος για τους οικοτουριστικούς πόρους. Αυτό είναι αντιληπτό, εφόσον η παραδοσιακή ζωγραφική καθώς και η κινεζική λογοτεχνία και ποίηση αποτυπώνουν έντονα την εκτίμηση και τη βαθιά σύνδεση του ανθρώπου με τη φύση, ενώ σε έρευνες που έχουν διεξαχθεί πολλοί Κινέζοι τουρίστες επισκέπτονται φυσικά τοπία που απαθανάτιστηκαν από Κινέζους ποιητές, συγγραφείς και καλλιτέχνες. Ο Song(2003, στο Wen&Ximmin:2008:568) καταλήγει πως ο κινέζικος οικοτουρισμός αποτελείται από τον φυσικό και τον πολιτιστικό οικοτουρισμό. , ενώ

Η τουριστική βιομηχανία της Κίνας αναπτύσσεται διαρκώς και όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο αποτελεί σημαντικό μέρος της εθνικής της οικονομίας. Ωστόσο, ως γνωστόν ο τουρισμός επιφέρει και ποικιλία επιπτώσεων στο περιβάλλον ενός προορισμού όταν ο αριθμός των επισκεπτών ξεπερνάει τη φέρουσα ικανότητά του. Η Κίνα, μια χώρα με ήδη επιβαρυνόμενο περιβάλλον λόγω των εκπομπών αερίων και της ρύπανσης του αέρα, εφαρμόζει ήδη ένα οικοτουριστικό πλάνο που είναι αναγκαίο με στόχο την αποφόρτιση του περιβάλλοντος καθώς και τη μείωση της αστικοποίησης.

Όπως αναφέρουν οι Li,Zhang κ.α.(2019:14) , η Κίνα έχει ακόμα πολύ δρόμο να διανύσει ώστε να αναπτύξει ένα οικοτουριστικό μοντέλο τέτοιο που θα πληροί τα κριτήρια γνησιότητας και θα είναι σαφώς διακριτό από τις άλλες μορφές συμβατικού τουρισμού, εφόσον ακόμα ο οικοτουρισμός είναι υποτιμημένος με αποτέλεσμα περιοχές που διαθέτουν όλα τα απαραίτητα φυσικά χαρακτηριστικά, να μην αξιοποιούνται στο έπακρον. Τα τεράστια αποθέματα της χώρας σε έκταση καθώς και φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους έρχονται να αντισταθμίσουν τα έντονα περιβαλλοντικά της προβλήματα, με σκοπό στο μέλλον, με την κατάλληλη αφύπνιση και εκπαίδευση του πληθυσμού, να αποτελεί και οικοτουριστικό προορισμό.

6.3 Δράσεις για βιώσιμη ανάπτυξη

Η Dragon Trail International, κινέζικη εταιρεία που δραστηριοποιείται στον τομέα του τουριστικού μάρκετινγκ και της βιομηχανίας τουρισμού MICE έχει δημοσιοποιήσει μία έρευνα⁸ αναφορικά με την εξαγωγή και προώθηση του βιώσιμου τουρισμού από την Κίνα. Λαμβάνοντας ως δεδομένο πως η Κίνα αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες αγορές εξερχόμενου τουρισμού στον κόσμο, η έρευνα εστιάζει στη συμπεριφορά Κινέζων τουριστών σε τομείς που αφορούν την περιβαλλοντική υπευθυνότητα.

Πιο συγκεκριμένα, η Dragon Trail, κάνοντας χρήση της Έκθεσης Αειφόρου Τουριστικής Ανάπτυξης για το 2019, που διεξήγαγε η Booking.com, εξετάζει μέσα από ποσοστά, το κατά πόσο ο Κινέζος τουρίστας είναι ενήμερος και ευαισθητοποιημένος για τον αειφόρο τουρισμό. Μέσα από τα ποσοστά προκύπτει πως το 87% Κινέζων ταξιδιωτών πιστεύουν πως ο άνθρωπος οφείλει να αναλάβει δράση για την προστασία του περιβάλλοντος και να στραφεί σε πιο φιλικές μορφές ταξιδιού, ενώ το 94% σχεδιάζει να επιλέξει οικοτουριστικούς προορισμούς καθώς και φιλικά προς το περιβάλλον καταλύματα.

Μέσα από την παραπάνω έρευνα, πέρα από τα προφανή στοιχεία, μπορεί κανείς να διαπιστώσει και το βαθμό περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και αφύπνισης, για τη χώρα που πραγματοποιείται η συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης. Παρά το γεγονός ότι η Κίνα βρίσκεται χαμηλά στην παγκόσμια κατάταξη σε θέματα περιβαλλοντικής συνείδησης και βιωσιμότητας, παρατηρείται το γεγονός ότι αυτή η πραγματικότητα τείνει να αλλάξει, καθώς αλλάζουν και οι γενιές, ενώ αξίζει να σημειωθεί πως στην παραπάνω έρευνα το μεγαλύτερο ποσοστό που έλαβε μέρος ανήκει στην γενιά Z. Κατά συνέπεια οι αντιλήψεις μεταβάλλονται, καθώς μεταβάλλονται τα ερεθίσματα και η παιδεία που λαμβάνει η εκάστοτε γενιά, πράγμα ιδιαίτερα ενθαρρυντικό για την περιβαλλοντική διαχείριση της Κίνας μελλοντικά.

Οι Li,Zhang κ.α.(2019:14) επιβεβαιώνουν πως τα πρώτα βήματα έχουν ήδη γίνει, εφόσον σύμφωνα με αυτούς, η Κινεζική κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες τόσο για την προστασία του περιβάλλοντος όσο και για την αφύπνιση της συνείδησης του λαού σχετικά με αυτό, τηρώντας πρακτικές που αναδεικνύουν την άρρηκτη σχέση που έχει το

⁸ <https://dragontrail.com/resources/blog/responsible-sustainable-chinese-tourism-focus-areas>, last access: 14/10/2021

περιβάλλον με την ζωή, την κοινωνία, την πολιτική και σαφώς τον πολιτισμό. Στο τετραετές σχέδιο για την οικοτουριστική ανάπτυξη της χώρας, δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς του τουρισμού προτείνουν καινοτόμες λύσεις και μεθόδους που στόχο έχουν την αειφορία, τη βιωσιμότητα και την εφαρμογή ενός γνήσιου οικοτουριστικού πλάνου, με τη μορφή προτύπου. Οι προτάσεις αφορούν στη σύσταση νέων οικοτουριστικών προορισμών καθώς και προστατευόμενων περιοχών. Στόχος είναι να εφαρμοστεί η έννοια του οικοτουρισμού, προσαρμόζοντας τα όσα ορίζει ο UNWTO, στα περιβαλλοντικά και κοινωνικοπολιτικά δεδομένα της χώρας. Τα όρια θα είναι διασαφηνισμένα και δημοσιευμένα, με σκοπό να τηρούνται από τους αρμόδιους φορείς, αλλά και να αποθαρρυνθούν οι όποιες παρερμηνεύσεις έχει δεχτεί ως τώρα ο όρος του οικοτουρισμού.

Για την επίτευξη των παραπάνω, η κυβέρνηση προτείνει τη σύσταση ενός νέου οργάνου, υπεύθυνο για τις προστατευόμενες περιοχές και την ανάπτυξη ενός εθνικού προτύπου οικοτουρισμού. Το συγκεκριμένο όργανο θα διαθέτει εκπροσώπους φυσικών, οικονομικών και κοινωνικών επιστημών, ενώ θα συνεργάζεται στενά και με επιχειρηματίες και τουριστικούς φορείς, με σκοπό την εποπτεία και την άρτια λειτουργία του νέου πλάνου για βιώσιμη ανάπτυξη. Οι Li,Zhang κ.α.(2019:15) υπογραμμίζουν, πως η αλλαγή θα πρέπει να είναι θεσμική, εφόσον η βιωσιμότητα δεν αφορά αποκλειστικά τον τουριστικό κλάδο, αλλά ολόκληρη την κοινωνική και πολιτική συνοχή του κράτους. Κατά συνέπεια, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η εκπαίδευση και η ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών, πράγμα που θα επιτευχθεί με την εισαγωγή των παραπάνω στα εκπαιδευτικά σχολικά προγράμματα.

6.4 Δασικός τουρισμός - Forest Tourism

Ο δασικός τουρισμός είναι ένα σημαντικό μέρος του οικοτουρισμού, που ιδιαίτερα στην Κίνα αναπτύσσεται ταχύτατα. Σύμφωνα με τους Chen&Nakanama(2012:2) που αποτυπώνουν τα τελευταία στατιστικά στοιχεία εθνικής έρευνας για τους δασικούς πόρους από την State Forestry Administration (SFA), η Κίνα διαθέτει 175 εκατομμύρια εκτάρια δασικής έκτασης καθώς και μεγάλο αριθμό δασικών πάρκων. Σύμφωνα με την SFA, το 2014 τα έσοδα από το δασικό τουρισμό έφτασαν τα 650 δισεκατομμύρια γιουάν, αντίστοιχο ποσό του 1/5 των τουριστικών εσόδων για την χώρα εκείνη τη χρονιά.

Εννοιολογικά, ο Dong(2002 στο Chen&Nakanama:2012:4) ορίζουν τον δασικό τουρισμό ως χρήση της βιολογικής ακεραιότητας του δάσους άμεσα και έμμεσα, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, ενώ οι Wang&Wang(1998 στο Chen&Nakanama:2012:4) αναφέρουν πως πρόκειται για την εκτίμηση και την παρατήρηση του δασικού βιολογικού περιβάλλοντος, καθώς και τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα σε αυτό. Οι δραστηριότητες ποικίλουν και έχουν ως βασικό γνώμονα τη φύση και την ευαισθητοποίηση του επισκέπτη προς αυτήν. Πρόκειται για περιπέτειες όπως πικνίκ, περπάτημα και παρατήρηση του φυσικού τοπίου, κάμπινγκ, ιππασία, αλιεία, ράφτινγκ, καθώς και εκπαιδευτικές δραστηριότητες δασικής παιδείας. Σε έρευνα που διεξάχθηκε στους επισκέπτες του Εθνικού Δασικού Πάρκου Zhangjiejie της Κίνας, οι Κινέζοι τουρίστες έχουν ως βασικό κίνητρο την παρατήρηση της φύσης, την επαφή με αυτή καθώς και τα οφέλη του καθαρού αέρα.

Εικόνα 18: Εθνικό δασικό πάρκο Zhangjiejie

Πηγή: <https://www.tomorrowstoday.com/2021/02/11/zhangjiajie-national-forest-park/>

Κεφάλαιο 7^ο: Συνεδριακός τουρισμός

7.1 Εννοιολογική προσέγγιση του όρου

Με τον όρο συνεδριακός τουρισμός νοούνται οι οργανωμένες συναντήσεις ατόμων που έχουν κοινά ενδιαφέροντα ή επαγγελματική ιδιότητα και με κυρίαρχο κίνητρο την ακαδημαϊκή ή επιστημονική ενημέρωση και την ανταλλαγή πληροφοριών και απόψεων (Κοκκώσης, Τσάρτας, Γκρίμπα:2011 στο Μοίρα:2018:60). Η θεματολογία ενός συνεδρίου ποικίλει ανάλογα με την κοινή ιδιότητα που συνδέει τους συμμετέχοντες, συνεπώς μπορεί να αφορά ένα διευρυμένο φάσμα τομέων και κλάδων όπως η επιστήμη, η τεχνολογία, το εμπόριο, η εστίαση, ο τουρισμός κλπ. Ο συνεδριακός τουρισμός θεωρείται υποκατηγορία του τουρισμού MICE και όταν αναπτύσσεται οργανωμένα, αποφέρει υψηλά κέρδη στον προορισμό διεξαγωγής του συνεδρίου, ενώ παράλληλα επιμηκύνει την τουριστική περίοδο, ή ακόμα, δημιουργεί τουριστική περίοδο σε περίοδο μη αιχμής.

Ο τουρισμός MICE αποτελεί το εξής ακρωνύμιο των μορφών τουρισμού που συνθέτουν τον επαγγελματικό τουρισμό:

- Meetings (Συναντήσεις)
- Incentives (Τουρισμός κινήτρων)
- Congresses & Conferences (Συνέδρια & Διασκέψεις)
- Exhibitions (Εκθέσεις)

Τα οφέλη της διεξαγωγής συνεδρίων για ένα προορισμό είναι πολλά, εφόσον συνεισφέρουν στην προβολή του προορισμού σε εθνικό, διεθνές και παγκόσμιο επίπεδο, ενώ παράλληλα ενισχύουν τα τουριστικά έσοδά του. Όπως αναφέρει και η Παπαγεωργίου(2018:106), ένα συνέδριο κατά κανόνα, συνεπάγεται υψηλής τουριστικής δαπάνης, συνεπώς προσφέρει στον τόπο διεξαγωγής τουρισμό υψηλής εισοδηματικής στάθμης. Πολλές φορές, ο σύνοδος συνοδεύεται από μέλη της οικογένειάς του, οπότε το επαγγελματικό ταξίδι παράλληλα παράλληλα με μία απόδραση για χαλάρωση και ψυχαγωγία. Η επιτυχής διεξαγωγή ενός συνεδρίου σε κάποιον προορισμό, μπορεί να δημιουργήσει εύφορο έδαφος για την διεξαγωγή επόμενων συνεδρίων σε αυτό τον προορισμό, καθώς και να εξασφαλίσει τις μελλοντικές επισκέψεις των συνέδρων με άλλη ιδιότητα και κίνητρα. Οι παραπάνω λόγοι καθιστούν σαφές, πως οι ήδη υπάρχοντες συνεδριακοί προορισμοί διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα και ως τουριστικοί προορισμοί έναντι άλλων, ενώ παράλληλα η όλη βιομηχανία της διοργάνωσης συνεδρίων γίνεται ένας ιδιαίτερα ελκυστικός τομέας και για άλλους προορισμούς, με σκοπό να δημιουργήσουν ένα οργανωμένο δίκτυο και να μετατραπούν σε ιδανικούς τόπους διεξαγωγής συνεδρίων.

7.2 Η Κίνα ως συνεδριακός προορισμός

Η Κίνα, έχοντας στη διάθεσή της περισσότερους από 100 λειτουργικούς συνεδριακούς χώρους(Παπαγεωργίου:2018:132 Πίνακας 5.5), καθώς και ένα τουριστικό προϊόν ικανό να υποστηρίξει την βιομηχανία MICE, έχει ξεκινήσει μια ραγδαία ανάπτυξη στον τομέα αυτό, με τις πιο ανεπτυγμένες πόλεις της να προπορεύονται, καθώς και άλλες να ακολουθούν, με σκοπό την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με τον Noor Ahmad Hamid, περιφερειακό διευθυντή

της ICCA⁹ στην Ασία και τη συνέντευξη που παραχώρησε στο επιστημονικό περιοδικό CMW, τα στατιστικά δεδομένα για την Κίνα αναφορικά με το συνεδριακό τουρισμό είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. Η χώρα βρίσκεται στους 10 κορυφαίους συνεδριακούς προορισμούς παγκοσμίως, διατηρώντας την 8^η θέση, ενώ τα διεθνή συνέδρια που φιλοξένησε αυξήθηκαν από 376 το 2017, σε 449 το 2018, με αποκορύφωμα το 2019 που ο αριθμός έφτασε τα 539 συνέδρια και συναντήσεις. Το Πεκίνο και η Σαγκάη αποτελούν τις δύο βασικές πόλεις που φιλοξενούν διεθνή συνέδρια και εκδηλώσεις, καθώς σύμφωνα με τη στατιστική ανάλυση της ICCA για το 2019, από τα 539 συνέδρια, τα 91 διεξάχθηκαν στο πρώτο και τα 87 στην δεύτερη. Ωστόσο και άλλες πόλεις ισχυροποιούν τη θέση τους στο συνεδριακό τουρισμό, με την Χανγκτσόου να φιλοξενεί 38 συνέδρια για την ίδια χρονιά, την Τσεγκκντού 33, τη Σιάν 30, καθώς και τις Ναντζίνγκ, Σεντζέν, Γκουάνγκτζόου, Σιάμεν, Τσιγκκντάο και Τσόντσινγκ με 20 συνέδρια η κάθε μία κατά μέσο όρο.

Εικόνα 19: Συνεδριακοί χώροι στην Κίνα

Πηγή: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/imported_images/40381/5_china_0.pdf , επεξεργασία συγγραφέως

⁹ ICCA= International Congress and Convention Association

Η ταχύτατη ανάπτυξη του τουρισμού MICE καθώς και η μεγάλη ζήτηση που υπάρχει, φέρνει την Κίνα αντιμέτωπη με την πρόκληση να καταφέρει να αναπτύξει τις κατάλληλες υποδομές σε μεγάλο μέρος της επικράτειας, με σκοπό να παρέχει την αντίστοιχη προσφορά συνεδριακών προορισμών στην αγορά. Αυτό φυσικά, θα ευνοήσει και τη γενική ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος της, εφόσον ένας συνεδριακός προορισμός συνεπάγεται με υψηλή ποιότητα σε υπηρεσίες φιλοξενίας, πολιτισμού και ψυχαγωγίας.

Ενθαρρυντικός παράγοντας κρίνεται η ταχύτατα αναπτυσσόμενη συμμετοχή στο ICCA, εφόσον όπως αναφέρει ο Noor Ahmad Hamid, πριν από 20 χρόνια η χώρα είχε μόνο 5 μέλη ICCA με έδρα στο Πεκίνο και τη Σαγκάη, ενώ πλέον διαθέτει περισσότερα από 80 ενεργά μέλη σε ολόκληρη τη χώρα. Η επιτυχία αυτή έγκειται τόσο στην αποτελεσματικότητα των μελών ICCA που πέτυχαν διεθνείς και παγκόσμιες συνεργασίες, διοργανώνοντας συνέδρια και εκδηλώσεις μεγάλης κλίμακας, όσο και στην υποστήριξη κυβερνητικών οργάνων, καθώς και τουριστικών φορέων που έχουν πλέον αντιληφθεί την ανάγκη επέκτασης στη συγκεκριμένη αγορά, καθώς και τη σύνδεση αυτής με τη γενικότερη τουριστική αγορά. Το Πεκίνο, που θεωρείται κυρίαρχη δύναμη στον τουρισμό MICE, φιλοξενεί κάθε χρόνο την “China Meetings Industry Convention”, μια εκδήλωση για τον συνεδριακό και επαγγελματικό τουρισμό που διοργανώνεται από την Επιτροπή Δημοτικής Ανάπτυξης του Πεκίνου, καθώς και την China Convention and Exhibition Society(Beijing Municipal Commission Of Tourism Development:10). Στην εκδήλωση συμμετέχουν κυβερνητικοί φορείς, εγχώριες και ξένες επιτροπές MICE, επαγγελματίες διοργανωτές συνεδρίων (PCO) καθώς και εταιρείες διαχείρισης προορισμών (DMC). Η εκδήλωση έχει πραγματοποιηθεί για 9 διαδοχικές χρονιές με επιτυχία, ενώ ο χώρος διεξαγωγής της όχι μόνο εδραιώνει τη θέση της χώρας στην βιομηχανία MICE τουρισμού, αλλά παράλληλα δημιουργεί εύφορο έδαφος για νέες ευκαιρίες και συνεργασίες.

Τέλος, κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί πως αναπτυξιακά σχέδια έχουν ήδη ξεκινήσει, με νέα ξενοδοχεία και εκθεσιακούς χώρους να κατασκευάζονται στους αναδυόμενους συνεδριακούς προορισμούς ενώ παράλληλα υπάρχει πλάνο για τη βελτίωση μεταφορικών υποδομών, με σκοπό να διευκολυνθεί η τουριστική συνδεσιμότητα. Πολύ σημαντικό βήμα θα είναι και η συνεχής επιμόρφωση των τουριστικών φορέων και των υπαλλήλων και παραγόντων του τουρισμού, με σκοπό τη συνεχή ενημέρωσή τους για τις νέες τάσεις, καθώς και τη διασφάλιση της απαραίτητης τεχνογνωσίας.

Συμπεράσματα- Προτάσεις

Από τα παραπάνω απορρέει αβίαστα το γεγονός ότι η άνθιση του τουριστικού φαινομένου στην Κίνα, παρόλο που καθυστέρησε συγκριτικά με τον υπόλοιπο κόσμο, αποτέλεσε ένα αρωγό τόσο για την πολιτιστική της ανάπτυξη, όσο και για την πνευματική ανάταξη της κοινωνίας, συνεισφέροντας παράλληλα στην οικονομία του κράτους και δημιουργώντας ένα νέο κερδοφόρο κλάδο, που εξελίχθηκε σε βιομηχανία. Η τουριστική ανάπτυξη έφερε στην επιφάνεια ανάγκες που προϋπήρχαν και η εξυπηρέτηση αυτών δεν βοήθησε μόνο το σκοπό του τουρισμού, αλλά και το βιοτικό επίπεδο, καθώς και τη συνοχή της κοινωνίας.

Ο τουρισμός επέφερε αλλαγές στις υποδομές, απαίτησε σχεδόν την εξέλιξη και τον εκσυγχρονισμό, κάτι στο οποίο τα κυβερνητικά όργανα της Κίνας ανταποκρίθηκαν άμεσα. Βελτιώθηκαν οι ήδη υπάρχουσες μεταφορικές υποδομές, ενώ παράλληλα δημιουργήθηκαν νέες όπου ήταν απαραίτητο, δίνοντας ιδιαίτερη βάση στην ενίσχυση των δικτύων τουριστικής συνδεσιμότητας. Στον ίδιο χρόνο, ξεκίνησε η ανάπτυξη της ξενοδοχειακής βιομηχανίας, σηματοδοτώντας την αρχή μιας νέας εποχής, με τη δημιουργία ξενοδοχείων υψηλών προδιαγραφών που θα συναντούσαν τις διεθνείς προσδοκίες, καθώς και την προσέλκυση προσοδοφόρων επενδύσεων. Ο τουρισμός πλέον, είχε αφομοιωθεί ως ιδέα και είχε αρχίσει να αποφέρει καρπούς, δημιουργώντας την ανάγκη για μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση, με σκοπό την δημιουργία κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού καθώς και την αναγνώριση του τουρισμού ως ακαδημαϊκή ενασχόληση.

Η ένταξη της χώρας στη διεθνή σύμβαση της UNESCO για την προστασία της παγκόσμιας φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ενίσχυσε την αναγνώρισή των ανεξάντλητων φυσικών και πολιτισμικών της πόρων. Αναντίρρητα, για την Κίνα, υπήρχε πάντα το άκουσμα του μεγάλου αρχαίου πολιτισμού, ωστόσο πλέον αυτό το «άκουσμα», απέκτησε εικόνα και περιγραφή για τον υπόλοιπο κόσμο, και μετατράπηκε σε ένα από τα μεγαλύτερά της πλεονεκτήματα. Παράλληλα, οι πόροι αυτοί με την πάροδο του χρόνου, αξιοποιήθηκαν και με διαφορετικούς τρόπους, μέσω των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, δημιουργώντας εύφορο έδαφος για την ανάπτυξη μορφών λιγότερο επιβλαβών προς το περιβάλλον, που παράλληλα εκμεταλλεύονται τον πολιτισμό, την ιστορία και τη φιλοσοφία της χώρας. Από την έρευνα, διαπιστώθηκε το γεγονός ότι η Κίνα, παρόλο που έχει κάνει βήματα προόδου, ακόμη δεν έχει κατακτήσει πλήρως την έννοια της

αιφορίας και του βιώσιμου τουρισμού. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα της χώρας είναι πολλά και επιβαρύνονται τόσο από τον μαζικό τουρισμό, όσο και από την μειωμένη ευαισθητοποίηση της χώρας υποδοχής σε τέτοια ζητήματα. Ωστόσο, όπως αναφέρεται συχνά, τα ταξίδια διευρύνουν τους ορίζοντες και θέτουν θεμέλια για νέες αντιλήψεις. Οι Κινέζοι που αποτελούν τη μεγαλύτερη αγορά εξερχόμενου τουρισμού, πλέον ταξιδεύουν σε όλο τον κόσμο, μεταδίδοντας στη χώρα τους νέες ιδέες καθώς και ενισχυμένο αίσθημα ευθύνης, με σκοπό την εφαρμογή καινοτομιών και νέων μεθόδων που θα βελτιώσουν τόσο το περιβαλλοντικό όσο και το κοινωνικό επίπεδο.

Η μελέτη μίας περίπτωσης σαν αυτή της Κίνας, συνεισφέρει τόσο στην πληρέστερη κατανόηση του τουριστικού φαινομένου, εφόσον καταδεικνύει το πλήθος τομέων που επηρεάζει, όσο και στην πρόκληση περισσότερης έρευνας καθώς και στην αναζήτηση ή δημιουργία νέας βιβλιογραφίας. Η Ασία γενικότερα είναι μία ήπειρος που κατέχει μεγάλο κομμάτι στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη, ενώ παράλληλα μπορεί να παρατηρηθεί το γεγονός πως ξεπερνάει γρήγορα τις δυσκολίες και τα εμπόδια, όπως τις φυσικές καταστροφές που είναι αρκετά συχνές και φυσικά αποτρεπτικές για την όποια τουριστική ανάπτυξη. Η Κίνα ειδικότερα, μία χώρα που λόγω πολιτικών προβλημάτων, αποτελούσε κλειστό κράτος για πολλά χρόνια, αποτελεί ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα περίπτωση και για περεταίρω έρευνα, εφόσον κατάφερε να αναδυθεί και να αποτελέσει έναν ανταγωνιστικό πλέον τουριστικό προορισμό. Παράλληλα, οι στενές σχέσεις της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και παράλληλα η τεράστια οικονομική επιρροή που διαθέτει, δημιουργεί την ανάγκη για περισσότερη μελέτη και έρευνα, τόσο σε οικονομικά, όσο και σε κοινωνικοπολιτικά και πολιτιστικά θέματα.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

- Bao J., Huang S. & Chen G. (2019) "Forty Years of China Tourism Research": Reflections and Prospects, *Journal of China Tourism Research*, 15:3,283-294, DOI: 10.1080/19388160.2019.1633979 Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19388160.2019.1633979?journalCode=wctr20> last access: 1/11/2021
- Bao J., Ganghua C. & Xin J. (2018) "China Tourism Research: A Review of Publications from Four Top International Journals", *Journal of China Tourism Research*, 14:1, 1-19, DOI: 10.1080/19388160.2018.1434094 Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19388160.2018.1434094> last access: 1/11/2021
- Bao J., Ma L. J. C.,(2010) "Tourism geography in China, 1978-2008: whence, what and whither?" in *Progress in Human Geography* 35(1) 3–20, pp 3-20 Available at: <https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20113258551> last access: 1/11/2021
- Bao J., Ganghua C., Ma L., (2014) "Tourism research in China: Insights from insiders", *Annals of Tourism Research* Volume 45, pp 167-181, ISSN 0160-7383, available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738313001564> last access: 1/11/2021
- Cuma Özkan (2013), "The Convergence or Divergence of Pilgrimage and Tourism in Modern China" in *International Journal of Social Inquiry* Volume 6 Number 2 2013 pp. 118-138, Available at: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.662.1630&rep=rep1&type=pdf> last access: 1/11/2021
- Chen B. & Nakama Y. (2012). "Thirty years of forest tourism in China" *Journal of Forest Research*. 18. 10.1007/s10310-012-0365-y. Available at: https://www.researchgate.net/publication/257493896_Thirty_years_of_forest_tourism_in_China/citations last access: 1/11/2021
- Croce V. (2016) "Tourism in Focus: The Chinese Outbound Travel Market", *Virtual Tourism Observatory*. Brussels: European Commission. Available at: <https://ecty2018.org/wp-content/uploads/2017/08/EC-2016-The-Chinese-Outbound-Travel-Market.pdf> last access: 1/11/2021
- CGTN, "Reform and opening up: A brief history of China's hospitality", 15/12/2018 available at: [industryhttps://news.cgtn.com/news/3d3d514d35497a4d31457a6333566d54/share_p.html](https://news.cgtn.com/news/3d3d514d35497a4d31457a6333566d54/share_p.html) last access: 1/11/2021
- CGTN (2019) "2019 China inbound tourism facts & figures report", available at: <https://news.cgtn.com/news/2019-12-27/2019-China-inbound-tourism-facts-figures-report-MLoAQK0vqo/index.html> last access: 1/11/2021

China Daily, "Report: China to see increased domestic tourism in 2021", China Daily, 22/2/21, Available at: <https://www.chinadailyhk.com/article/158413> last access: 1/11/21

Donaldson J.A. (2017). "China's administrative hierarchy: The balance of power and winners and losers within China's levels of government. In Assessing the balance of power in central-local relations in China" (pp. 105-137). Εκδ. Routledge, Abingdon Available at: https://ink.library.smu.edu.sg/soss_research/2031 , last access: 1/11/21

Dou, Haichen & Liu, Jianxu & Sirisrisakulchai, Jirakom & Sriboonchitta, Songsak. (2018). "The determinants of inbound tourism in China from different regions" Journal of Physics: Conference Series. 1053. 012125. 10.1088/1742-6596/1053/1/012125. Available at: https://www.researchgate.net/publication/326628727_The_determinants_of_inbound_tourism_in_China_from_different_regions last access: 1/11/2021

European Parliament (2018), "Research for TRAN Committee - Transport and Tourism in China" Available at: http://www.iberchina.org/files/2019/transporte_turismo_china.pdf last access: 1/11/2021

Fengang Y. (2012), "Religion in China: Survival and Revival under Communist Rule" εκδ. Oxford University Press, Oxford Available at: https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=yo5pAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=fenggang+yang+religion+in+china&ots=VM_AsBgB5H&sig=7rfPNs32pxNzRAYJ27BXG2vV9Vo&redir_esc=y#v=onepage&q=fenggang%20yang%20religion%20in%20china&f=false last access: 1/11/2021 last access: 1/11/2021

Hwee-San T. (2018). "Safeguarding intangible cultural heritage in China". 10.4324/9781315393865-11. In "Music as Heritage" (pp.216-237) Available at: https://www.researchgate.net/publication/345516459_Safeguarding_intangible_cultural_heritage_in_China last access: 1/11/2021

Gao X., Su X. (2019) "Research on the Development Process of China's Hotel Industry During the 40 Years of Reform and Opening Up" Proceedings of the 5th International Conference on Economics, Management, Law and Education (EMLE 2019), εκδ. Atlantis Press pp 336-341 Available at: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/emle-19/125931422> last access: 1/11/2021

Hartmann R., Wang J., Xiao H., Yue Y.J. (2014). "A Comparative Geography of China and the U.S." (pp.23-81) Εκδ. Springerlink Διαθέσιμο στο: https://www.researchgate.net/publication/300445952_Physical_Geography_of_China_and_the_US , τελευταία πρόσβαση: 1/11/21

Huang S. & Ganghua C. (2016). "Current state of tourism research in China. Tourism Management Perspectives". 20. 10-18. 10.1016/j.tmp.2016.06.002. Available at: https://www.researchgate.net/publication/305828772_Current_state_of_tourism_research_in_China last access: 1/11/2021

Honggang X. & Huimin G. (2018) Gender and Tourism Development in China, Journal of China Tourism Research, 14:4, 393-404, Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19388160.2018.1539426> last access: 1/11/2021

Hardingham S. (2012) "Why China? A study of why foreign hotel companies are rushing to develop new luxury hotels in China" UNLV Theses, Dissertations, Professional Papers, and Capstones. 1364. Available at: <https://digitalscholarship.unlv.edu/thesedissertations/1364/> last access: 1/11/2021

Jingjing L., "Who is travelling to China? New research gives insight into China's inbound tourism", CGTN, 28/11/2017, available at: <https://news.cgtn.com/news/34677a4e79637a6333566d54/index.html> last access: 1/11/2021

Lam T.& Xiao, H. (2000), "Challenges and constraints of hospitality and tourism education in China", International Journal of Contemporary Hospitality Management, Vol. 12 No. 5, pp. 291-295. Available at: <https://doi.org/10.1108/09596110010339643> last access: 1/11/2021

Lim C., Wang Y., (2008) "China's post-1978 experience in outbound tourism" : Mathematics and Computers in Simulation 78 (2008) 450–458 DOI: 10.1016/j.matcom.2008.01.033 Available at: https://www.researchgate.net/publication/222175503_China's_post-1978_experience_in_outbound_tourism last access: 1/11/2021

Li Y., Zhang L., Gao Y., Huang Z., Cui L., Liu S., Fang Y., Ren G., Fornacca D., Xiao W. "Ecotourism in China, Misuse or Genuine Development? An Analysis Based on Map Browser Results". Sustainability 2019, 11, 4997. Available at: <https://doi.org/10.3390/su11184997> last access: 1/11/2021

Lew A.A, Chon K.S, Yu L., Guangrui Z., Ap J. (2008), "*Tourism in China*", εκδ Routledge, Οξφόρδη, available at: https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=o69tSxMuQe4C&oi=fnd&pg=PR3&dq=china+tourism+transportation&ots=_3_R0ftfD2&sig=0pUjIF4qU-qmsrT8f_lkT6DS26Q&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false last access: 1/11/2021

Nadeem X., "China's domestic tourism to hit \$1.5 trillion", Asia Times, 14/12/2020, available at: <https://asiatimes.com/2020/12/chinas-domestic-tourism-to-hit-1-5-trillion/> last access: 1/11/2021

Pasupathi V. (2020) "TOURISM: A PATH TO ECONOMIC DEVELOPMENT IN ASIA CASE STUDY ON TOURISM IN CHINA", Conference: Asia's Tourism Potential - Path to Economic Development At: Bengaluru, 2020 Available at: https://www.researchgate.net/publication/339124483_TOURISM_A_PATH_TO_ECONOMIC_DEVELOPMENT_IN_ASIA_CASE_STUDY_ON_TOURISM_IN_CHINA last access: 1/11/2021

Sofield, T.H.B. and Li, F.M.S. 2007 "China: Ecotourism and Cultural Tourism: Harmony or Dissonance?" In: James Higham (ed) Critical Issues in Ecotourism: Confronting the challenges, Chapter 18, pp.368-385. London, Amsterdam, New York, Sydney: Elsevier Science & Butterworth Heinemann. Available at: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780080488608-27/china-ecotourism-cultural-tourism-harmony-dissonance-trevor-sofield-fung-mei-sarah-li> last access: 1/11/2021

Shepherd, R J. (2018) "When Sacred Space becomes a Heritage Place: Pilgrimage, Worship, and Tourism in Contemporary China" International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage: Vol. 6: Iss. 1, Article 5. Available at: <https://arrow.tudublin.ie/ijrtp/vol6/iss1/5> last access: 1/11/2021

Sofield T.H.B , Fung M.S.L. (1998) , "Tourism development and cultural policies in China" Annals of Tourism Research, Volume 25, Issue 2, pp. 362-392, ISSN 0160-7383, Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738397000923> last access: 1/11/2021

- Sirsikar A. (2016), "China's geography: A boon or a bane?" in Vivekanda International Foundation, Available at: <https://www.vifindia.org/sites/default/files/china-s-geography-a-boon-or-bane.pdf> last access: 1/11/2021
- UNWTO (2019), "Guidelines for the Success in the Chinese Outbound Tourism Market", UNWTO Madrid, Available at: <https://doi.org/10.18111/9789284421138> last access: 1/11/2021
- Wood S., "Exploring the Chinese MICE industry", CMW Conference and Meetings World, 28/8/2019 available at: <https://www.c-mw.net/exploring-the-chinese-mice-industry/> last access: 1/11/2021
- Wen Y.& Ximing X. (2008) "The Differences in Ecotourism between China and the West", Current Issues in Tourism, 11:6, 567-586, Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13683500802475927> last access: 1/11/2021
- WEF (2019) "The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019", Geneva, ISBN-13: 978-2-940631-01-8 Available at: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019> last access: 1/11/2021
- WTA (2020), "Report on international tourism education" Available at: <http://www.wta-web.org/wp-content/uploads/2021/06/2020-Report-on-International-Tourism-Education.pdf> last access: 1/11/2021
- WTTC (2018) "Travel and tourism economic impact 2018 China" , London
- Yin P., Pagliara F., Wilson A. (2019) "How Does High-Speed Rail Affect Tourism? A Case Study of the Capital Region of China" in Sustainability 11(2):472 Available at: https://www.researchgate.net/publication/330456363_How_Does_High-Speed_Rail_Affect_Tourism_A_Case_Study_of_the_Capital_Region_of_China last access: 1/11/2021
- Xu H., Zhang C., Lew A. (2014). "Tourism geography research in China: institutional perspectives on community tourism development" Journal of Tourism Geographies 16(5):711-716 Available at: [researchgate.net/publication/280211793_Tourism_geography_research_in_China_institutional_perspectives_on_community_tourism_development](https://www.researchgate.net/publication/280211793_Tourism_geography_research_in_China_institutional_perspectives_on_community_tourism_development) last access: 1/11/21
- Xu C., "CTA: Annual Report on China Outbound Tourism Development 2019" , Dragon Trail International , 7/8/2019 , available at:<https://dragontrail.com/resources/blog/cta-annual-report-on-china-outbound-tourism-development-2019> last access: 1/11/2021
- Zhao Y., Liu B. (2020) "The evolution and new trends of China's tourism industry[J]". National Accounting Review, 2(4): 337-353. doi: 10.3934/NAR.2020020 Available at: <https://www.aimspress.com/article/id/5f917990ba35de0712132308> last access: 1/11/2021
- Zhao J.L. (1991) "A current look at hospitality and tourism education in China's colleges and universities" International Journal of Hospitality Management, Volume 10, Issue 4, pp: 357-367 Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/027843199190017C> last access: 1/11/2021

Ελληνόγλωσση

Κικίλια Α. (2013) «Τουριστική συνείδηση και παιδεία», εκδ Δήρος, Αθήνα

Μοίρα Π.& Μυλωνόπουλος Δ. (2020), «Κρουαζιέρα, Κοινωνιολογικές, Πολιτισμικές, Οικονομικές, Νομικές και Περιβαλλοντικές προσεγγίσεις», εκδ Τζιόλα, Θεσσαλονίκη

Μοίρα Π. (2018), «Τουριστική γεωγραφία της Ελλάδας, Γεωγραφικές προσεγγίσεις στον τουρισμό», εκδ Φαίδιμος, Αθήνα

Μοίρα Π. (2019), «Θρησκευτικός τουρισμός & προσκύνημα», εκδ Φαίδιμος, Αθήνα

Marshall T. (2015), «Αιχμάλωτοι της γεωγραφίας», (Κατσούλας Σ. μεταφρ.), εκδ Διόπτρα, Αθήνα

Παπαγεωργίου Α. (2018), «Οργάνωση συνεδρίων& Εκδηλώσεων Τουρισμός MICE», εκδ Φαίδιμος, Αθήνα

Ιστοσελίδες

China National Tourist Office (CNTO) , <http://www.cnto.com.sg/> last access: 1/11/2021

China's High Speed Rail available at: http://iberglobal.com/Archivos/high_speed_rail_china.pdf last access 1/11/2021

IGSNRR, Chinese Academy of Sciences, “Rivers and Lakes”, available at: <http://english.igsnr.cas.cn/eocg/pg2/rl/> last access: 1/11/2021

Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China, “Administrative Division System” available at: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/ljzg_665465/zgjk_665467/3572_665469/t1140993.shtml last access:1/11/2021

The Constitution law of People's Republic of China , Available at: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/cn/cn147en.pdf> last access: 1/11/2021

Travel China Guide Available at: <https://www.travelchinaguide.com/intro/geography/> last access: 1/11/2021

UNESCO (2021), “China Properties inscribed in the World Heritage List” available at <http://whc.unesco.org/en/statesparties/cn> last access 1/11/2021

Κρανάκης Σ. (2020) «Κίνα: Δύο συστήματα, μία χώρα; Χονγκ Κονγκ και αναταραχές στις σχέσεις κέντρου-περιφέρειας», Κέντρο Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων διαθέσιμο στο: <https://kedisa.gr/%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B1-%CE%B4%CF%8D%CE%BF-%CF%83%CF%85%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B1-%CF%87%CE%BF%CE%BD%CE%B3%CE%BA-%CE%BA%CE%BF%CE%BD/> τελευταία πρόσβαση: 1/11/2021

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι δε πηγές που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

Γκιόκα Ελένη

